

Po ustanovitvi slovenske gimnazije odločno naprej za naše pravice!

Z razpisom sprejemnih izpitov, ki ga objavljamo na posebnem mestu, je sedaj tudi uradno potrjeno, da je postala slovenska gimnazija končno le dejstvo. Še vedno pa je zagonetno, zakaj ni bil objavljen tudi ustanovitveni odlok sam in zakaj še ni prišel dekret o imenovanju ravnatelja, čeprav sta zastopnika prosvetnega ministrstva že pred več ko tremi tedni izjavila, da je oboje že na poti v Celovec.

O ustanovitvi lastne slovenske gimnazije smo že povedali, da je šele prvi in doslej edini korak, ki ga je naša vlada v teku dveh let po podpisu Državne pogodbe storila za uresničitev člena 7 in da vse ostale določbe tega člena še vedno čakajo uresničitve. Podčrtali smo in v zadnjih tednih tudi na dveh medsebojnih kulturnih srečanjih skupno z gradiščanskimi Hrvati javno in nedvoumno izpovedali, da smatramo člen 7 Državne pogodbe za celoto, ki se ne sme razkosati, marveč ga je treba uresničiti kot celoto v vsem obsegu.

Lastna gimnazija ostane torej v življenju koroških Slovencev tako dolgo neorganski drobec, dokler ne bodo uveljavljene tudi vse ostale določbe člena 7, ki zagotavljajo slovenski in hrvatski narodni manjšini iste pravice pod enakimi pogoji, kakor jih uživajo vsi drugi avstrijski državljani, ureditev šolstva kot celote in vseh z njim povezanih vprašanj, enakopravnost slovenskega oziroma hrvatskega uradnega jezika v vseh upravnih in sodnih okrajih s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom, nadalje določbe o dvojezičnih napisih, o udeležbi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah ter končno določbe o zaščiti narodnostnega značaja manjšin, ki prepovedujejo dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine.

Sele za uresničitvijo vseh teh določb člena 7, ki smo jih koroški Slovenci podrobno razčlenili v skupni Spomenici in gradiščanski Hrvati v sporednem memorandumu, bo dobila tudi lastna gimnazija za naše ljudstvo svoj pravi in popolni smisel. Iz tega vidika se je bomo Koroški domačega slovenskega jezika krepko oprijeli kot lastne vzgojne in izobraževalne ustanove, ki bo kot enakovredna z vsemi drugimi avstrijskimi srednjimi šolami nudila mladini naših krajev ustrezne pogoje za našim razmeram najbolj primerno izobraževanje v obeh uradnih jezikih ter možnost in sposobnost izvrševanja vseh na srednješolski izobrazbi temelječih poklicev med ljudstvom slovenskega, dvojezičnega in vsega državnega ozemlja.

Naj nikogar ne motijo izpadi in sovražna gonja, ki so jo tudi proti komaj ustanovljeni lastni slovenski gimnaziji že začeli zaplotniški šovinistični krogi. Pokazimo s številnimi prijavi in vpisom svojih otrok, da nas tudi vse protipostavno rovarjenje in hujskanje z Državno pogodbo zabranjenih šovinističnih in raznarodovalnih organizacij, kot so Südmärka, Heimatdienst in podobni ostanki preteklosti, ne more omajati v našem hotenju po enakopravnem življenju in razvoju. Če smo si s skupnimi napori znali priboriti svojo lastno srednjo šolo, si bomo z nadaljnjim zavestnim in odločnim prizadevanjem in trudom uspeli priboriti tudi ostale demokratične in narodnostne pravice, ki so nam zajamčene v členu 7 Državne pogodbe.

Italija in Francija v borbi za vlado

Francija in Italija sta nedvomno tisti dve državi zahodne Evrope, v katerih spremembe v državnem vodstvu že nikogar ne presenečajo več. Razmerje med posameznimi strankami v eni kot drugi teh držav je tako zamotano, da visi po zadnji vojni usoda vsake francoske in tudi italijanske vlade dobesedno na zelo tanki niti in zadostuje navadno že najmanjši sunek, da izpodnese stolček ministrskega predsednika.

Tudi pred tedni je v Parizu in Rimu potegnil spet ostrejši veter in obe državi sta ostali brez vodstva. Dočim so Italijani takoj začeli iskati rešitev v enostranski vladi in po prvotnih nesoglasjih v krščansko-demokratski stranki sami tudi razmehoma hitro prebredli največje težave, se Francozom doslej še ni posrečilo najti izhoda iz vladne krize.

Novo italijansko vlado je sestavil senator Zoli, ki se je medtem tudi že predstavil senatu. Zaupnica mu je bila izglasovana s 132 glasovi proti 93 glasovom in je pri tem zanimivo, da so zanj glasovali tudi neofašisti, čeprav jih je Zoli poprej ostro napadel in dejal, da ne potrebuje njihovih glasov, ker je antifašist in se je

kot partizan bojeval proti fašistom. Poleg neofašistov so s krščanskimi demokrati glasovali še monarhisti, proti Zoliju pa so se izrekli komunisti, socialdemokrati, liberalci in republikanci. Danes ali jutri se bo Zoli potegoval za zaupnico parlamenta in šele potem bo njegova zmaga zagotovljena.

Bistveno drugače pa se razvijajo stvari v Franciji, kjer se je takoj po odstopu Molletove vlade začel začarani krog, kdo od bivših predsednikov ali vsaj članov dosedanjih vlad bi imel največ izgledov. Ker pa ti izgledi očitno niso preveč rožnati, je prvi kandidat, predstavnik socialdemokratske unije odpora Rene Pleven, le neobvezno prevzel nalogo, da prouči možnosti za sestavo nove vlade. Nekoliko bolj obvezal se je ljudski republikanec Pierre Pflimlin, ki pa je propadel zaradi socialistične odklonitve sodelovanja v njegovi vladi. Naslednja dva kandidata, socialist Guy Mollet in radikalec Rene Billeres, sta poveritev takoj odklonila in šele dosedanji obrambni minister v Molletovi vladi Bourges-Maunoury je obljubil, da bo skušal najti pot iz sedanje vladne krize, ki traja že tretji teden.

Atomska nevarnost narašča

Medtem ko se v Londonu trudi podoben Organizacije združenih narodov, da bi uspel doseči kakršen koli delni sporazum v vprašanju (razorožitve, tri tako imenovane atomske velesile — Amerika, Sovjetska zveza in v zadnjem času tudi Anglija — kar tekmujejo, katera bo iznašla in preizkusila več in boljše jedrsko orožje. Da je v sibirskih pustinjah eksplozirala nova sovjetska atomska bomba, je javnost že nekoliko pozabila, ker so splošno zanimanje pritegnili Angleži s svojimi pripravami na atomske poskuse na Božičnih otokih. Komaj je svet zvedel za prvo angleško eksplozijo, pa so že Američani zagnali krik o svojih poskusih v Nevadi, kjer bodo preizkušali različne vrste jedrskega orožja prav do prvih dni septembra.

Nevarna tekma pa se nadaljuje kljub temu, da je ves svet zajelo široko zasnovano gibanje proti slehernemu preizkušanju jedrskega orožja. To gibanje ni več omejeno le na posamezne dežele in posebno na prebivalce področij, ki so že doslej trpela škodo vsled atomskih poskusov, marveč so se mu pridružile najširše

plasti prebivalstva tudi v tistih državah, ki proizvajajo in preizkušajo to nevarno orožje. V posameznih državah so povzdignili glas proti atomskemu oboroževanju tudi najvišji predstavniki, tako pri nas v Avstriji novi zvezni prezident Schärfl in v sosedni Jugoslaviji predsednik Tito, medtem ko se je zahodnonemški kancelar šele po prvotnem oklevanju pridružil obsodbi atomskih poskusov, ki so jo objavili znameniti nemški znanstveniki.

V tem vprašanju najbolj vpliva na javnost mnenje raznih znanstvenikov, zdravnikov in drugih strokovnjakov. Zato je razumljivo, da so ameriški zdravniki — na ljubo svojim gospodarjem — do zadnjega skušali dopovedati svetu, da atomski poskusi nikakor niso tako nevarni za človeštvo, kot bi to hoteli prikazati gotovi krogi. Šele zadnje čase so se tudi v Ameriki pridružili splošnemu prepričanju, da pomeni vsaka atomska eksplozija veliko nevarnost za vse človeštvo, čeprav zle posledice morda niso takoj vidne. Tako je pred dnevi naslovilo 2000 ameriških znanstvenikov pod vodstvom treh Nobelovih nagajencev poziv »vladam in

Sprejemni izpiti na Slovenski realni gimnaziji v Celovcu

Z ozirom na odlok prosvetnega ministrstva z dne 9. 5. 57, št. 43.833-21/57 objavljamo sledeče:

Sprejemni izpiti na Slovenski realni gimnaziji v Celovcu so v ponedeljek, dne 8. julija 1957, od osmih zjutraj naprej v poslopju državne realke, Celovec, Lerchenfeldgasse 22.

Sprejemni izpit v prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo.

V drugi in tretji razred lahko vstopijo učenci in učenke iz srednje, glavne in neposredno iz ljudske šole.

Positivno spričevalo srednješolskega razreda omogoča, po opravljenem izpitu iz slovenščine vstop v naslednji razred.

Učenci in učenke glavne šole, ki s svojim spričevalom dokažejo najmanj dober napredek v šoli, bodo izprašani le iz slovenščine.

Vsi drugi učenci iz glavne šole pa bodo morali polagati izpit iz vseh važnejših predmetov v okviru učne snovi absolviranega razreda.

Učenci in učenke pa, ki pridejo neposredno iz ljudske šole in bodo hoteli v drugi ali tretji razred Slovenske realne gimnazije, bodo morali napraviti sprejemni izpit iz vseh važnejših predmetov, pač pa so morali pozitivno že končati 5. oziroma 6. šolsko leto ljudske šole.

Prošnje za sprejemni izpit naslovite na: Direktion des slowenischen Realgymnasiums, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22 (Bundesrealschule).

Podrobna pojasnila glede gornjih izpitov dobite lahko pri g. prof. dr. J. Tischlerju istotam. Govornilne ure: Sreda 14.30 do 17.00 in četrtek 09.00 do 12.00 ure.

Pismene prošnje za sprejemni izpit je treba kolkovati s 6.— šil. ter priložiti rojstni list in dokument o državljanstvu.

Za predsednika deželnega šolskega sveta:

Dr. Kristler, l. r.

narodom sveta«, v katerem se zavzemajo za takojšnje prenehanje jedrskih poskusov. Poudarili so, da bo vsled sedanjih jedrskih poskusov pri vsaki izmed prihodnjih 20 generacij 200.000 otrok utrpelo telesno in duševno škodo, milijon ljudi po vsem svetu pa bo zgubilo 5 do 10 let svojega življenja, ako s poskusi ne bodo takoj odnehali.

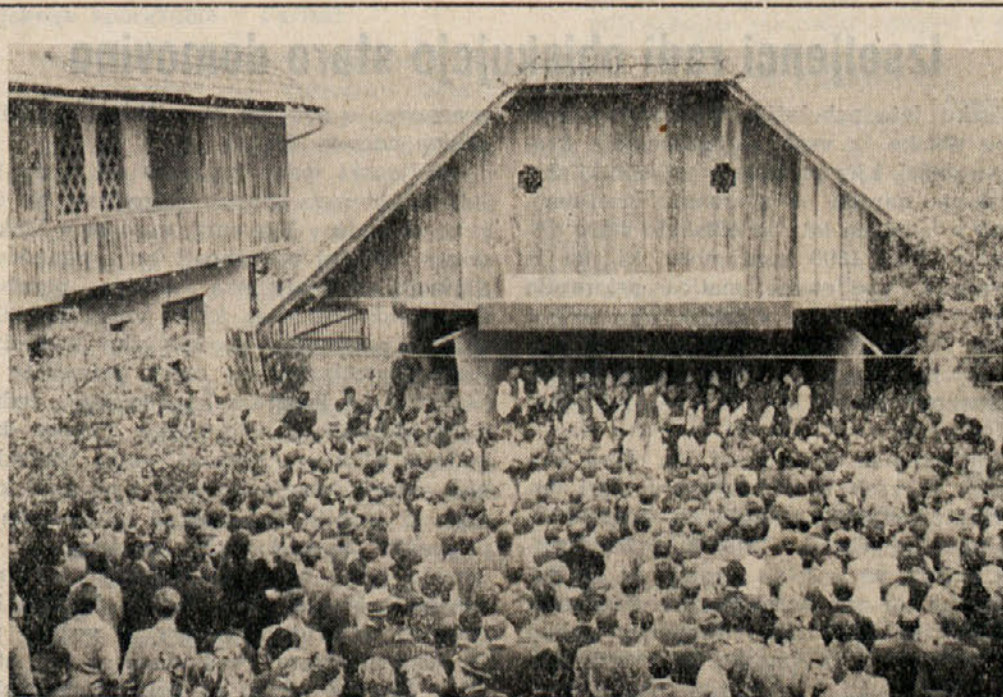
To je le eden izmed številnih pozivov, ki se vrstijo v najrazličnejših deželah sveta, svoj višek pa dosejajo na Japonskem, kjer je gibanje za opustitev atomskih poskusov zajelo dobesedno vso deželo. Človeštvo se vedno bolj zaveda usodnih posledic, ki jih bo imelo atomsko izžarevanje in padanje radioaktivnega prahu za prihodnje generacije. Odgovornost današnjega rodu pred bodočimi pokolenji je tako velika, da bodo prej ali slej morali tudi merodajni činitelji opustiti nevarno igro z atomsko silo, ki lahko pomeni smrt in pogin za človeški rod.

Arabske države stremijo za skupnostjo

Arabske države, ki so združene v Arabski ligi, stremijo za čim tesnejšo medsebojno povezavo ter se prizadevajo, da bi zlasti na gospodarskem področju dosegle skupno politiko. V ta namen se ekonomski svet Arabske lige že dalj časa bavi z vprašanji carinske unije, olajšav za prelivanje kapitala, izvedbe skupnih projektov ter zlasti skupne petrolejske politike.

Tudi na svojem sedanjem zasedanju v Kairu se je ekonomski svet bavil s temi problemi ter sprejel določena priporočila strokovnjakov zlasti glede ekonomske unije. Vendar imajo sklepi tega sveta le

(Nadaljevanje na 8. strani)

Šmihel v Podjuni je bil prizorišče skupne kulturne manifestacije koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov ter izraz njihove težnje po enakopravnem življenju.

Kako dolgo bo pri celovškem sodišču še veljalo:

„Kärntner, sprich deutsch!“

V predzadnji številki smo poročali o tiskovni obravnavi pred celovškim okrajnim sodiščem, v kateri je bil odgovorni urednik »Volkszeitung« obsojen zaradi zanemarjanja skrbnosti pri izvrševanju svojega poklica v zvezi s člankom, ki ga je v tem listu objavil deželni poslanec OVP »vindišar« dr. Valentin Einspieler in ki je vseboval za slovenskega župana v Zgornji vesci p. d. Sramsčnika žaljive trditve.

Kakor znano je celovško okrajno sodišče tudi v tem procesu kljub jezikovnim določilom člena 7 Državne pogodbe in kljub tozadnji razsodbi Vrhovnega sodišča ponovno odklonilo zahtevo pripadnika slovenske narodne manjšine po slovenski obravnavi. Tozadnji pismeni sklep, ki ga je sodišče te dni dostavilo pravnemu zastopniku slovenskega župana iz Zgornje vesce, obstoji iz enega samega dolgovoznega stavka, ki se v dobesednem prevodu glasi:

»Predlog zasebnega tožilca, da bi se izvedla obravnavna v slovenskem jeziku, se odkloni, ker je treba po čl. 7 štev. 3 zakona z dne 15. 5. 1955 BGBl. 152/55 samo v gotovih sodnih okrajih s hrvatskim ali slovenskim ali mešanim prebivalstvom dopustiti dodatno k nemškemu jeziku tudi slovenski ali hrvatski jezik kot uradni jezik, torej se to določilo ne nanaša na vso

Na črni deski:

Partizanska romantika v Celovcu

Pod tem naslovom je izpovedal svobodnjaški listič »Kärntner Nachrichten« svoje (za nikogar presenetljivo) mnenje o slovenskem filmu »Dolina miru«, ki ga je Avstrijsko-jugoslovansko društvo pred nedavnim z velikim uspehom predvajalo v Beljaku, Celovcu in St. Vidu ob Glini.

Razumljivo, da filmi, ki prikazujejo zverinsko početje hitlerjanskih hord v okupiranih deželah, ne morejo ugajati ljudem, ki se še danes navdušujejo nad »zmagami« in »junaštvi« bivše nacistično-nemške soldateske. Ljudem, ki bi že spet radi javno nosili razne viteške in železne križce, s katerimi je bil njihov Führer zelo radodaren, ko je nagrajeval zločinsko divjanje SS-ovskih in drugih vandalov nad miroljubnim prebivalstvom širrom Evrope, pač ni prijetno obujanje spominov na njihovo krvavo poslanstvo v službi nacističnih kulturonošev. Zato tudi njihovo klavno lajanje, ki zelo spominja na psa, kateremu stopiš na rep.

Številni obiskovalci navedenih filmskih predstav pa so skupaj z vsemi tisoči in desetstisoči, ki so gledali v Sloveniji in izven nje film »Dolina miru«, seve drugačnega mnenja, kot pisuni pri »Kärntner Nachrichten«, kateri so s svojim pisanjem le spet potrdili, kaj so in kje jih najbolj boli.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Poraba cementa močno narasla

Ker se je letos pri nas že zelo zgodaj začela sezona gradbenih del, se je tudi poraba cementa v Avstriji močno stopnjevala. Tako so cementarne od januarja do aprila 1957 razposlale različnim podjetjem 560.000 ton cementa, kar je za 460.000 ton več, kakor lani v istem času, ko so ga razposlale samo 100.000 ton.

Strah pred inflacijo v Franciji

V Parizu zopet mnogo razpravljajo o nevarnosti inflacije, to je razvrednotenja franka. Trenutno je frank popustil samo na borzi, toda nevarnost bi nastala, ko bi pričele splošno skakati cene življenjskim potrebščinam. Gospodarstveniki in finančniki poudarjajo, da ni rešitve ne za delavce in ne za podjetnike v razvrednotenju denarja, ker nihče ne jamči, kje je tista meja, ob kateri se razvrednotenje denarja lahko ustavi. Ustaliiti je treba čimbolj cene in preprečiti njih dviganje. V Franciji nastopa pač isti pojav kot v mnogih drugih deželah, da je namreč povpraševanje po blagu preveliko, blaga pa na trgu premalo. Izhod iz tega pa je edino v povečanju proizvodnje.

deželo, temveč samo na gotove sodne okoliše, za okoliš Celovec pa pogoji niso dani.«

Kakor je ta stavek problematičen že zgolj po svoji dolgovozni jezikovni in gramatikalni plati, tako je nemogoč in povsem samovoljen po vsebini. Sodniku, ki se sklicuje na besedilo zakona, bi prisojali, da ga bo navajal dobesedno in da ga ne bo po svojem okusu dopolnjeval in maličil z besedami, ki jih zakonodajalec ne uporablja. V členu 7 nikjer ni rečeno, da je treba slovenski uradni jezik dopuščati samo v gotovih sodnih okrajih s slovenskim ali mešanim prebivalstvom, marveč velja to določilo za vse upravne in sodne okraje s slovenskim ali mešanim prebivalstvom. Člen 7 tudi ne pozna besedne igre o sodnih okrajih in sodnih okoliših, kot se je poslužuje celovški sod-

nik, marveč jasno pravi, da sta slovenščina in nemščina enakopravna uradna jezika v vseh upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom. Zanikati v celovškem okraju obstoj slovenskega ali mešanega prebivalstva pa pomeni, zapirati oči pred stvarnostjo in dejstvi ali pa živeti v miselnem krogu tiste temne časovne dobe, ko so s poveljem: »Kärntner, sprich deutsch!« in drugimi nasilnimi ukrepi skušali našim krajem in ljudem vsiliti tuje lice.

Naše ljudstvo pa niti takrat ni klonilo, marveč se je proti nasilju in krivici odločno postavilo v bran, zato se tudi danes in nikdar ne bo odreklo svojim zakonitim pravicam, ki si jih je priborilo z zmago demokratičnih načel in ki so glede njegovega enakopravnega življenja zasedrane tudi v členu 7 Državne pogodbe.

Svetovna konferenca za energijo

To sredo se je v Beogradu začelo XI. posebno zasedanje Svetovne konference za energijo, na katerem sodeluje nad 1000 delegatov iz 43 dežel vseh petih kontinentov. Zasedanje, ki je pod pokroviteljstvom podpredsednika jugoslovanske zvezne vlade Edvarda Kardelja, bo trajalo do ponedeljka.

Glavna tema tega zasedanja je energija kot faktor razvoja nezadostno razvitih dežel in je glavno poročilo o tem vprašanju pripravil jugoslovanski delegat Janez Stanovnik, namestnik direktorja inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo. V celoti je bilo prijavljenih okoli 200 referatov in poročil, diskusijo pa vodijo v sedmih sekcijah, ki jim načelujejo ugledni znanstveniki. Zasedanje obsega tudi vrsto referatov častnih govornikov, kot so predsednik indijske atomske komisije Homi Bhabha, bivši sekretar Ekonomske komisije OZN za Evropo Gunnar Myrdal, častni predsednik Svetovne konference za energijo Harold Hartley, znani

mednarodni delavec na področju energije Walker Cisler in ugledni francoski sociolog Alfred Sauvi.

Za čim boljši potek tega pomembnega zbora energetikov so v veliki dvorani Doma sindikatov izvedli vse potrebne priprave in med drugim montirali tudi naprave za istočasno prevajanje v štiri delovne jezike konference, to je v angleščino, francoščino, ruščino in nemščino.

V glavnem poročilu na tem zasedanju je bilo poudarjeno, da si brez razvijanja energetike ni mogoče predstavljati gospodarskega napredka, kar je še posebnega pomena za gospodarsko zaostale dežele. Ker pa je razvijanje energetike problem gospodarskega razvoja oziroma industrializacije in bi gospodarsko zaostale države same od sebe ne zmogle visokih stroškov, bo to breme padlo na javno oblast. V ta namen bo nujna ustanovitev nove komercialne ustanove v okviru Združenih narodov.

Kakšna bo prihodnost Sueškega prekopa?

Kljub agresorskemu napadu anglo-francoskih in izraelskih oboroženih sil na Egipt je Naserju uspelo ohraniti svoj vpliv v Suez in je kljub temu tudi ostalo pri poddržavljeni sueški upravi. Agresorska vojska se je morala umakniti in razmere so se v toliko že normalizirale, da danes zopet plovejo po prekopu ladje skoraj vseh držav, ki so pred sueško krizo prevažale tovore skozi ta prekop, ki je sedaj popolnoma v egiptski posesti. Tako danes tudi ladje zahodnih sil plačujejo Egiptu za plovbo ladij skozi Suez pristojbine v čvrsti valuti. Izrael pa se do danes še ni drznil, da bi poslal skozi Sueški prekop poskusno ladjo, ker so Egipčani zagrozili, da bi s silo preprečili vstop tej ladji v prekop.

Vprašanje Sueškega prekopa pa je trenutno postalo pereče v drugi smeri. Velike petrolejske družbe so namreč skle-

nile speljati nov naftovod iz Perzijskega zaliva čez Irak in Turčijo do pristanišča Iskenderon na Sredozemski obali. Po tem naftovodu bi prevažali po 800.000 ton nafte na dan. Naftovod bi bil dograjen do leta 1960; pozneje bi mu dodali še drugega. Delo bo stalo okrog 850 milijonov dolarjev. Po tem naftovodu in sedanjih bi lahko prepeljali več petroleja, kakor ga prevažajo danes z ladjami skozi Sueški prekop. Poleg tega gradijo petrolejske družbe okoli 300 ladij petrolejk (vsaka po 40.000 ton), ki bodo tako velike, da ne bodo mogle pluti skozi Sueški prekop. Ko bodo do leta 1965 dograjene vse te ladje, bodo lahko plule okoli rta Dobre nade v Južni Afriki s tovorom štirih milijonov sodov petroleja na dan. Prevažanje petroleja v takih množinah okoli rta Dobre nade je cenejše kakor skozi Sueški prekop, ker je za plovbo skozi prekop treba plačevati visoke pristojbine.

Izseljenci radi obiskujejo staro domovino

Vsako leto zabeležijo v Sloveniji številne obiske iz vseh najrazličnejših krajev in dežel, kjer prebivajo pripadniki slovenskega naroda — slovenski izseljenci. Samo v lanskem letu je obiskalo staro domovino okoli 1800 izseljencev, ki jim je Slovenska izseljenska matica pripravila prijetne dni ali tedne v krajih, kjer so bili rojeni. Posebno veliko število izseljencev pa so lani zabeležili v času posebnega Izseljenskega tedna, ki je bil v prvi polovici avgusta.

Tudi letos se obeta množičen obisk Slovencev iz vseh krajev sveta v stari domovini. Mnogi posamezniki in skupine izseljencev so prispeli v Slovenijo že v zadnjih tednih, za poletne mesece pa so napovedani kar celi posebni vlaki predvsem iz Nemčije, Holandije, Francije, velike skupine pa tudi iz Amerike in drugih krajev. Obiskovalci iz Amerike nameravajo tudi letos — kakor je bil to slučaj že lani — organizirati v stari domovini posebno

praznovanje svojega ameriškega praznika (Independence day).

Izseljenski teden bo letos od 8. do 15. julija, katerega glavne prireditve pa tokrat ne bodo v Sloveniji, marveč v Makedoniji. Ob tej priložnosti bo organizirala Slovenska izseljenska matica poseben dvanajstdnevni izlet, ki bo vodil izletnike skozi najvažnejše zgodovinsko zanimive kraje Jugoslavije na obisk prireditve v Makedonijo. Program Izseljenskega tedna v Makedoniji je zelo pester. Prvega dne bodo v Skopju, glavnem mestu Makedonije odkrili spominsko ploščo na novi kliniki, ki je bila zgrajena in opremljena s prispevki makedonskih izseljencev. V Ohridu bodo nastopili najboljši kulturni ansambl Makedonije, zadnji dan pa bo prirejen »Ohridski večer« z vožnjo po Ohridskem jezeru. Predvidene so tudi številne športne tekme za pokal Izseljenske matice, odprta pa bo tudi posebna izseljencem posvečena razstava.

PO ŠIRNEM SVETU

Portland. — Čez državo Oregon je plaval radioaktivni oblak, ki je v mestu Portland povečal radioaktivnost štiriinpolkrat nad normalo. Radioaktivni prah je priplaval iznad Nevade, kjer se je nekaj časa pred tem razpočila atomska bomba, ki so jo preizkusili ameriški vojaški strokovnjaki. Kakih 250 vojaških opazovalcev se je mudilo 12 km od kraja eksplozije.

Moskva. — Predsednik sovjetske vlade Bulganin je v pogovoru s skupino ameriških žena izjavil, da je glede bodočnosti narodov sveta velik optimist. Nedavna vojna je prinesla človeštvu mnogo gorja in težko je verjeti, da bi še kdaj ubralo takšno pot. Bulganin je še dejal, da napredne sile v svetu nikomur ne bodo dovolile, da bi zanetil svetovni požar; pri tem je zlasti poudaril vlogo žensk pri delu za mir.

Wilhelmshaven. — V katoliški cerkvi v Wilhelmshaven je bila ob navzočnosti bivših admiralov Dönitz in Raederja odkrita spominska plošča vsem v drugi svetovni vojni padlim pomorščakom vseh narodnosti. Nemška vojna mornarica je izgubila v drugi svetovni vojni 79.000 oficirjev in mornarjev in 100.000 uslužbencev, mornarskih pomočnic in pripadnikov trgovske mornarice.

Rim. — Italijanska policija je v teku zadnjih šestih let odkrila in zaplenila v skrivališčih 100 topov, 507 metalcev granat, 2420 težkih in 4054 lahkih mitraljezov, 17.000 samokresov, 85.000 pušk, 206 oddajnikov, razen tega pa še velikanske količine municije.

Hamburg. — Nekateri zahodnonemški listi pišejo o možnosti, da bi zahodnonemški kancler Adenauer obiskal Moskvo še pred 15. septembrom, ko bodo v Zahodni Nemčiji parlamentarne volitve. List »Bild am Sonntag« javlja iz krogov krščansko-demokratske stranke, da je Adenauer pripravljen obiskati Moskvo verjetno avgusta. »Welt am Sonntag« pa piše, da je prišla pobuda za Adenauerjev obisk s sovjetske strani.

El Ariš. — Drugi del moštva iz prve sestave jugoslovanskega odreda v Egiptu je odšel iz El Ariša in se bo vrnil v domovino. Izmena za ta del odreda je že na poti v El Ariš. Po šestih mesecih službovanja v sklopu mednarodnih sil OZN v Egiptu se bodo pripadniki JLA te dni vrnil v Jugoslavijo, kamor potujejo z ladjo »Jugoslavija«.

Washington. — Kakor je izjavil ameriški državni tožilec Herbert Brownell, bodo ZDA v prihodnje lahko sprejele samo omejeno število madžarskih beguncev. Sprejemale bodo v glavnem le tiste begunce, katerih sorodniki že živijo v ZDA. Od lanske jeseni do letošnjega maja se je preselilo v ZDA nad 32.000 madžarskih beguncev.

Bonn. — Zahodnonemško obrambno ministrstvo je sporočilo, da bo okrog 60 ladij zahodnonemške mornarice sodelovalo v pomorskih manevrih, ki bodo v Baltičkem in Severnem morju od 18. do 28. junija.

London. — Predsednik britanske vlade MacMillan je odklonil predlog, naj bi britanska vlada povabila v goste predsednika Kitajske Mao Ce Tunga in kitajskega predsednika vlade Ču En Laja. Govorec v Spodnjem domu o tej zadevi, je britanski predsednik dejal, da po njegovi sodbi sedanji čas ne bi bil primeren za tak obisk iz Kitajske.

New Delhi. — Tu poročajo, da je Sovjetska zveza obvestila Indijo, da je pripravljena dobavljati ji orožje, med drugim tudi letala vseh vrst. Pripravljena je tudi dovoliti Indiji dolgoročno posojila. Indija je že enkrat odbila takšne predloge, vendar jih bo sedaj proučila na novo. Prav tako so Rusi ponudili orožje in letala Mig 17 indonezijski vladi.

Zeneva. — Bivši visoki funkcionar svetovne zdravstvene organizacije dr. Brockchisholm je izjavil, da bodo posledice jedrskih poizkusov zelo velike. Po njegovi izjavi je po sleherni poizkusni eksploziji jedrske bombe mogoče pričakovati na tisoče novih obolenj za levkemijo.

I. festival slovenske telesne kulture

Kakor smo že poročali, je Slovenija 25. maja ob rojstnem dnevu maršala Tita, proslavila dan mladosti. To pa je bil hkrati tudi začetek »I. festivala slovenske telesne kulture«, ki bo trajal vse do konca junija. Festival bo dosegel svoj višek v zadnjem tednu junija, ko se bodo iz vse Slovenije zgrnili v Ljubljano tisoči članov iz vseh slovenskih telovadnih in drugih športnih društev, sodelovale pa bodo tudi sorodne organizacije, ki se trudijo pri vzgoji mladine. Za čim lepšo in uspešnejšo izvedbo zaključnih festivalnih prireditev v Ljubljani so sedaj v raznih večjih krajih Slovenije sektorski nastopi, na katerih udeleženci že pripravljajo in izvajajo festivalske vaje in druge točke sporeda.

V tednu od 23. do 30. junija bodo v Ljubljani različne športne prireditve, na katerih se bo v tekmovanju pomerila mladina v atletiki, plavanju, košarki, odbojki, boksu, rokoborbi, dviganju uteži, tenisu in drugih športnih panogah, tisoči pripadnikov slovenskih telovadnih društev pa bodo tekmovali v orodni telovadbi. Ekipe družbenih organizacij, šole ter enote ljudske armade in milice bodo 23. junija izvedle pohod »Ob žici okupirane Ljubljane« po vsej 35 km dolgi poti po tistih krajih, kjer je bila v času narodnoosvobodilne borbe speljana bodeča žica, ki je med okupacijo oklepala Ljubljano.

Zelo impozantna in slikovita bo velika parada v soboto, dne 29. junija ob petih popoldne. V povorki po Prešernovi ulici bo sodelovalo okoli 8000 ljudi, med njimi blizu 6000 telovadcev in drugih športnikov, pa tudi taborniki, planinci, gasilci, strelci, brodarji, mladinska brigada, avtomobilisti, motoristi in letalci ter pripadniki ljudske armade, milice in civilne zaščite, zvečer nato pa bo slavnostna akademija na letnem telovadišču v Tivoliju. Največji nastop pa bo za zaključek »I. festivala slovenske telesne kulture« v nedeljo, dne 30. junija ob 16. uri popoldne na velikem stadionu Odreda. V dve

in pol urnem programu bodo gledalci lahko občudovali množične telovadne nastope in proste vaje, ki jih bodo izvajali člani telovadnih društev od najmlajših do odraslih v barvnem razkošju slikovitih krojev. Nastopili bodo tudi najboljši orodni telovadci, najboljši slovenski atleti pa se bodo pomerili v štafetah, tehnik in skokih. Tekma najboljših slovenskih kolesarjev, nastop gasilcev s simbolično točko ter nastop pripadnikov jugoslovanske ljudske armade bodo nadaljnje točke pestrega sporeda te glavne prireditve ob zaključku I. festivala slovenske telesne kulture v Ljubljani.

Na V. Ljubljanskem festivalu bodo gostovali tudi naši pevski zbori

Ljubljana bo tudi v juliju središče velikih kulturnih dogodkov. Že 29. junija bo prva prireditev V. Ljubljanskega festivala, ki bo trajal do 21. julija. Večer za večerom se bodo v znamenitih Križankah odvijale predstave ljubljanske in zagrebške Opere, vrstili se bodo godalni, zborovski in solistični koncerti, baletne predstave ter jugoslovanski folklorni nastopi.

V okviru letošnjega Ljubljanskega festivala je predviden tudi koncert koroških in tržaških pevskih zborov. V tej zvezi smo izvedeli, da pripravlja Slovenska prosvetna zveza gostovanje dveh skupin: združenih podjunskih moških zborov,

ki jih bo vodil tov. Folti Hartman ter združenih mešanih zborov z Gur pod vodstvom tov. Pavleta Kernjaka.

Obiščimo festivalske prireditve

Naše bralce, zlasti pa mladino opozarjamo na posebno objavo na 4. strani, kjer Slovensko prosvetno društvo »Bisernica« v Celovcu napoveduje, da bo za 29. in 30. junij organiziralo avtobusni izlet v Ljubljano. To bo edinstvena priložnost videti v zaporedju najprej v soboto popoldne veliko parado telovadnih in drugih telesnovzgojnih društev, ki bodo v nedeljo popoldne sodelovala na pestri in doslej največji telovadni in športni prireditvi na stadionu, zvečer pa prvo predstavo letošnjega Ljubljanskega festivala: znamenito Hrističevo »Ohridsko legendo« v izvedbi baleta ljubljanske Opere. Inicijativno »Bisernice« toplo pozdravljamo in vsakomur priporočamo, da ne zamudi te ugodne priložnosti združitve obiska zaključnih prireditev I. festivala slovenske telesne kulture in uvodne prireditve V. Ljubljanskega festivala.

„Zgodovina slovenske književnosti“ v novi izdaji

Pri mariborski založbi Obzorja je leta 1954 izšla Janeževa Zgodovina slovenskega slovstva. Ta izdaja je doživela precej kritike tako v Sloveniji kakor tudi v inozemstvu. To pa predvsem zaradi tega, ker je bilo pereče vprašanje, kateri od še živih in že umrlih književnikov pride v knjigo, koliko je o posamezniku treba napisati in kaj poudariti. Kritika te izdaje pa je prof. Janežu mnogo koristila pri sestavljanju in urejanju nove izdaje Zgodovine slovenske književnosti, pri kateri mu je pomagal prof. Miroslav Ravbar. Druga izdaja »Zgodovine slovenske književnosti« je pravtako izšla pri mariborski založbi Obzorja. Knjiga obsega 750 strani, je tudi ilustrirana in obravnava slovenske pesnike, pisatelje in literate do najnovejših dni.

Mednarodna razstava otroških risb

V oktobru bo v Zagrebu mednarodna razstava otroških risb z vseh petih kontinentov. Razstava bo obiskovalcem pred očila, kako si otroci zamišljajo vsem skupno in bližnjo temo — Moj dom. Za to I. mednarodno razstavo otroških risb, ki bo od 1. do 15. oktobra v Zagrebu, so doslej že prispela dela otrok iz Avstrije, Finske, Bolgarije, Sovjetske zveze, Amerike, Egipta, Izraela, Danske, Norveške, Češkoslovaške, Kitajske, Nemčije, Libana, Belgije, Brazilije, Japonske, Kanade, Malte, Francije, Holandije in Mehike.

Doslej je center za likovno vzgojo otrok, ki organizira razstavo, prejel nad 22.000 risb, izmed katerih bo poseben odbor izbral za razstavo 950 najbolj uspešnih. Tudi iz 140 krajev Jugoslavije je prispelo veliko število risb.

Za najbolj uspele risbe bodo podelili zlato, srebrno in bronasto kolajno mesta Zagreba. Iz Zagreba bodo razstavo preselili v Beograd in nato v druga republiška mesta.

MED NOVIMI KNJIGAMI

MARTIN EDEN — Ta roman sodi med najboljše dela znamenitega in splošno priljubljenega ameriškega pisatelja Jacka Londona. Je to predvsem avtobiografsko delo ter se odlikuje z vsemi značilnostmi pisatelja. Roman, ki je v slovenskem prevodu izšel pri Cankarjevi založbi v Ljubljani, je mojstrsko delo, polno življenjskih resnic, prepojeno z globokim humanizmom do človeka, ki se neuklonljivo bori za svoj »prostor na soncu«.

RUMENOOKI — Pri Mladinski knjigi izšli živalski roman pisatelja R. Montgomeryja spada gotovo v vrsto najboljših knjig o živalskem življenju, saj ga je napisal avtor, ki je živali opazoval na kraju samem, jih torej spoznal take, kot v resnici tudi so. Glavni »junak« tega romana je, kakor pove že naslov dela, Rumeno-oki, veliki srebrni lev ali puma, proti kateremu se je zarotil lovec Kuguar Žorž.

IZ AZIJE ŽIV — Knjiga Marka Derbyja »Iz Azije živ« spada med tiste knjige, ki jih je težko odložiti le na pol prebrane. V bistvu je to napeto pisana povest o borbi bivšega agenta angleške obveščevalne službe Larga Martindala s starim sovraž-

nikom, kriminalcem in morilcem. Ta zunanja, napeta zgodba pa ne hlata le za spretnimi triki in zunanji učinki, temveč velikokrat zadene ob vprašanja humanosti, plemenitosti in pravičnosti. Zelo primerna je knjiga za doraščajoče dečke. Izšla je pri mariborski založbi Obzorja.

POTOVANJE PO SONČNIH DEŽELAH

— Aleš Bebler je kot jugoslovanski delegat pri Organizaciji združenih narodov prepotoval mnogo sveta, med drugim tudi vrsto dežel Južne Amerike, Mehiko, Indijo, Burmo in druge. Vtise s svojih potovanj je zbral v zbirki zanimivo napisanih potopisov, ki niso le navadni potopisi, marveč doživeti opis krajev in ljudi, med katerimi je spoznaval njihovo bedo in potrpljenje, ponos in upanje in borbo za boljše življenje. Delo krasi reprodukcije barvnih fotografij, ki jih je Bebler kot navdušen fotoamater posnel sam. Slovenski prevod je izdala Državna založba Slovenije.

Kupujte in naročajte slovenske knjige, časopise in revije pri »Naši knjigi« v Celovcu, Wulfengasse 15.

Dunajski slavnostni tedni 1957

V soboto je bila na Dunaju slovesna otvoritev letošnjih Dunajskih slavnostnih tednov. Prav letos je program tega festivala, ki bo trajal do 23. junija, tako pester in obširen, da se lahko meri z vsako tako prireditvijo v Evropi. Poleg vseh znamenitih dunajskih zborov in ansamblov bo sodelovala tudi vrsta slavnihih dirigentov in umetnikov iz raznih dežel, tako med drugim Schillerjevo gledališče iz Berlina, Comedie Francaise iz Pariza, Shakespearovo gledališče iz Stratforda, Narodno gledališče iz Helsinkija, Nemško gledališče iz Hamburga, iz Švice Orchestre de la Suisse Romande, Simfonični orkester iz Clevelanda, orkester bavarskega radia,

Musiche Rare di Roma iz Italije in drugi.

Prireditve v okviru Slavnostnih tednov zajemajo vse gledališke in koncertne dvorane, odprte so bile odnosno še bodo razne razstave, na sporedu pa so tudi številne prireditve na prostem ter športni nastopi. Najbolj značilno za dunajski festival pa je nedvomno dejstvo, da v teh tednih ne nastopajo le poklicni umetniki, marveč sodelujejo najširše plasti Dunajčanov; vsi dunajski okraji se postavijo z lastnimi prireditvami in je dobesedno celotni Dunaj eno samo prizorišče za ves čas Slavnostnih tednov, ko je velemesto ob Donavi še posebno privlačno za vse od blizu in daleč.

Nato avstrijska spomenica navaja kot značilen primer občino Sexten, ki šteje 1436 prebivalcev, med njimi samo 10 italijanskih družin. Vendar so tam občinski tajnik, občinski zdravnik, občinski živinozdravnik, dva poštna uradnika, pismo-voja, dva cestarja in dva učitelja Italijana.

Vse to je dokaz, da tudi ta točka Pariškega sporazuma doslej ni izpolnjena. Takšno nesozamerje pri razdelitvi mest onemogoča tudi namen v členu 2 nemškega delu prebivalstva zasigurane upravne avtonomije.

V nadaljnjem avstrijski memorandum zavrača italijanske ugovore, da so Južni Tirolci sami krivi na tem stanju, ker se ne udeležujejo v zadostni meri razpisov za podelitev javnih služb. Formalna enakopravnost po avstrijskem mnenju v takšnem slučaju ne zadostuje, marveč je treba pogoje razpisov prilagoditi narodnostnim potrebam province. V ta namen bi bila potrebna izpolnitev dveh osnovnih pogojev: Izvedba posebnih razpisov za javne in poljavne službe v provinci Bozen ter določitev dvojezičnosti kot obveznega pogoja za namestitve. Izpolnitev vsaj teh dveh zahtev smatra avstrijska zvezna vlada za neobhodno za dosego v predmetnem členu Pariškega sporazuma vsebovanega cilja.

(Nadaljevanje sledi)

Dr. MIRT ZWITTER

21

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

2. Odstavek 2: Avstrijska zvezna vlada ugotavlja, da od posebnih v Pariškem sporazumu naštetih ukrepov doslej ne more biti govora, da bi bila izpolnjena »enaki položaj nemškega in italijanskega jezika v javnih uradih« (odst. 2 b) ter »enakopravnost glede nastavitve v javne urade« (odst. 2 d).

a) enaki položaj jezika (odst. 2 b): Avstrijska vlada kritizira, da nemški jezik ni enakopraven uradni jezik, marveč samo pomožni jezik. To da potrjuje tudi izvid posebne komisije italijanskega državnega sveta z dne 6. junija 1956, ki nadalje ugotavlja, da so bile pred Pariškim sporazumom veljavne širokogrudnejše jezikovne določbe z uveljavljenjem Posebnega statuta za avtonomno ozemlje celo razveljavljene. Takšna razlaga statuta o avtonomiji bi pomenila, da bi predstavljal člen 84 kršitev Pariškega sporazuma.¹³⁾

¹³⁾ Pripomba: Člen 84 Posebnega statuta se glasi: »Ob upoštevanju načela, da je uradni jezik na (avtonomnem) področju italijanski, je ga-

Avstrijska spomenica ugotavlja, da je pripuščen po dosedanji praksi nemški jezik v provinci Bozen doslej samo kot pomožni jezik pri uradovanju z nemškimi strankami, ne pa kot enakopravni uradni jezik pri uradovanju na zunaj in še manj v notranjem poslovanju uradov, kot bi to odgovarjalo jasnemu besedilu Pariškega sporazuma.

Po mnenju avstrijske zvezne vlade zato ta točka Pariškega sporazuma ni izpolnjena. To dokazuje tudi primer najnovejše zavržitve zakonskega osnutka v Deželnem personalnem redu, ki je bil zavržen vprav zaradi v njem vsebovanih določb o možnostih uporabe nemškega jezika v poslovanju med deželno upravo in njej podrejenimi uradi, korporacijami in ustanovami.

b) Enakopravnost glede namestitve v javne službe

rantirana uporaba nemškega jezika v javnem življenju po predmetnih določbah tega statuta in po posebnih zakonih republike«.

(odst. 2 d). K tej točki navaja avstrijska zvezna vlada najprej približno sedanje stanje razdelitve mest med obema narodnostnima skupinama na najvažnejših področjih uprave v provinci Bozen.

Po tej navedbi se nahaja:		
V državni upravi:	Italijanov:	Pripadnikov manjšine:
Direkcija drž. železnic Bozen	93.5 %	6.5 %
Direkcija pošte in telegrafa	78.9 %	21.1 %
Delovni urad, Delovni inšpektorat, Socialno in nezgodno zavarovanje	97.7 %	2.3 %
Kvestura ¹⁴⁾	99.2 %	0.8 %
Šolska uprava:		
Konceptnih uradnikov	6	4
Pisarniške moči	20	12
Sodstvo	87.1 %	12.9 %
Finančna uprava	98.6 %	1.4 %
Regionalna uprava:	620 uradnikov	102 uradnika
Provincialna uprava:	174 uradnikov	94 uradnikov (ter dodatno 12 Ladincev)
Občinske uprave:		
(samo 6 od 110 občin ima italijansko večino)	46 sekretarjev	32 sekretarjev
Javne upravne ustanove:		
Trgovska zbornica Bozen	16 uradnikov	12 uradnikov
Deželni urad za tujski promet	10 uradnikov	4 uradniki
Regionalni kreditni zavod	9 uradnikov	3 uradniki
Komisija za posredovanje dela pri Uradu za delo, Bozen	13 uradnikov	4 uradniki
Bolniška zavarovalnica province Bozen	90 uradnikov	7 uradnikov (ter en Ladinec)

¹⁴⁾ Pripomba: To je davčna uprava!

Huda delovna nesreča

Pred kratkim smo v poročilu zavarovalnice za nezgode brali o visokem številu nezgod v kmetijskih obratih, ki da naraščajo iz leta v leto. Nesreče so najrazličnejšega značaja, kakor so pač mnogovrstna tudi kmečka opravila.

Huda delovna nesreča je pred nekaj dnevi dohitela Ano Tribelnik, mlekarico pri Krautu na Bistrici pri Pliberku. Tistega dne je gnala z vrvo privezano kravo na pašo. Na nesrečo si je vrv ovila okoli roke, kar je bilo zelo neprevidno. Na živali se ni mogoče nikoli prav zanesti in tudi ta krava se je nenadoma splasila ter pričela dirjati. Nesrečno Ano je vrglo na tla in krava jo je vlekla s seboj, pri čemer se je mlekarica hudo ponesrečila. Močno se je poškodovala na glavi, izbila tudi zobe, poškodovala si je ramo in eno oko. Po prvi pomoči so jo morali nemudoma prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Vabilo na izlet v Ljubljano

Slovensko prosvetno društvo »Bisernica« v Celovcu priredi ob priliki otvoritve V. Ljubljanskega festivala dne 29. junija 1957 avtobusni izlet v Ljubljano. Vsi udeleženci izleta si bodo v soboto 29. junija popoldne lahko ogledali veliko parado telovadnih in drugih telesnovzgojnih društev, zvečer pa prvo letošnjo predstavo Ljubljanskega festivala, znamenito Hrističevo »Ohridsko legendo«, ki bo za vsakega udeleženca prav gotovo pravo doživetje.

Odhod avtobusa iz Celovca 29. junija ob 9. uri popoldne. Peljemo se preko Ljubelja in Bleda v Ljubljano. Odhod iz Ljubljane 30. junija ob 14. uri, prihod v Celovec okrog 17. ure, tako da je tudi udeležencem iz krajev izven Celovca dana možnost za povratek domov.

Prezident deželnega zbora Sereinigg 70-letnik

Prvi prezident koroškega deželnega zbora, bivši župan v Beljaku in častni občan beljaške občine Jakob Sereinigg, rojen v Veliki vesi pri St. Jakobu v Rožu, je te dni praznoval 70-letnico svojega življenja. Jubilatant je markantna osebnost na socialno-političnem obzorju naše dežele ter je vse svoje sposobnosti in sile uspešno posvečal socialističnemu gibanju, za dvig življenjske ravni delovnega človeka. Njegove zasluge so nesporne ter je nje-

Dravljje pri Št. Jakobu v Rožu

Danes na kratko poročamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila Neža Kunčič, spoštovana Štantačeva mati v Dravljah. Pokojna mati — trpinka je umrla v starosti 82 let. Včera smo njene telesne ostanke položili na domačem po-

gova ustvarjalna sila posebno vidna pri gradnji stanovanj za delavce in obnovi mesta Beljaka. Kot prezident deželnega zbora ravna dosledno po demokratičnih načelih ter ga odlikuje stvarnost in objektivnost ter spretnost za dosego enotnosti nasprotujočih si mnenj, kadar gre za skupne interese v deželi. Čestitkam ob njegovem življenjskem jubileju se pridružujemo tudi mi.

kopališču k trajnemu počitku. Štantačevi materi, ki je poleg lepih dni v življenju morala izpiti tudi kupo trpljenja do dna, bomo prihodnjič posvetili nekaj več vrstic. Žalujemo svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

Belšak pri Pliberku

Čeravno je letos stalno bolj hladno, se je pri nas primeril že prvi gadjji pik. V ponedeljek popoldne je namreč precej velik gad pičil kmetico Uršulo Enci, p. d. Pečnikovo mater na Belšaku pri Pliberku. Ugriznil jo je v desno nogo, ki je zaradi strupa pričela s silno naglico močno otekati. Mater so nemudoma prepeljali k zdravniku, kateri pa je po prvi pomoči takoj odredil prevoz v bolnišnico v Celovec. V bolnišnici so jo takoj pričeli zdraviti z ustrezajočim serumom in upamo, da bo spoštovana mati, ki je središče številne Pečnikove družine, kmalu in brez posledic okrevala.

Bajtiše

Sedaj lahko računamo, da bomo tudi naš kraj kmalu elektrificirali ter tako postali deležni koristi električne energije in luči. Pred nedavnim smo ustanovili skupnost interesentov za elektrifikacijo. Pri volitvi odbora smo dipl. ing. Echber-

zmagujemo v skupnih prizadevanjih težkoče, da ostanemo, kar nam je majka dala v zibko, da ostanemo to, kar smo! Prav tako je na veliki skupni manifestaciji vsem številnim udeležencem iz srca govoril naš dr. Franci Zwitter, ko je prvič v zgodovini pozdravil gradišćanske goste v naši sredi na koroških tleh.

Navdušenje in veselje se je pri vsej prireditvi še stopnjevalo. Seve nas je zelo zanimalo tudi tradicionalno ziljsko štehanje, ko so fantje pokazali, da znajo s konji ravnati, čeprav so jih dali na razpolago šmihelski domačini. Ugajalo nam je petje podjunskih zborov in znova so se pevovodja in pevci izkazali. S štehanjem, plesom pod lipo in odlomkom iz našega zaklada narodnih pesmi smo hrvatskim gostom pokazali delček naše narodne kulture. Z radostjo smo gledali značilni ziljski ples pod lipo, pri katerem so med Ziljani sodelovala privlačna in mlada zahomška dekleta. Škoda je bilo samo, da je bil prostor pretesen, in zaradi tega predvajanja vsa številna množica ni mogla prav videti.

Višek za nas vse pa je bilo doživetje, ko so nastopale hrvatske skupine: mladinski pevski zbor pod vodstvom Štefana Kočiča in tamburaški zbor pod vodstvom Albina Čenare. Bila je bajna podoba živobarvne folklorne skupine, nam skoraj docela razumljiva mehka slovanska pesem, dovršeno obvladanje tamburaških godal in prelepi narodni plesi. Imeli smo občutek, da so zares prišli svoji med svoje. Poleg tega pa nas je še navdušila simpatična pojava gostov, brhke devoyke in živahni fantje. Presenetilo nas je, ko so zaigrali in zapeli dve slovenski: »Zeleni se gaj« in »Regiment po cesti gre...«

Preko dvatisoč nas je bilo, ko so nam bile urice obiska hrvatskih gostov iz Gradišćanske prepolne lepega doživetja, urice, ki so vse prekmalu minile, toda nam bodo ostale v prijetnem in trajnem spominu. Tudi redke one, ki so v začetku nekoliko skeptično čakali, kaj bo, je nepriljudna domačnost in iskrenost vsega, kar smo videli in slišali, osvajala vedno bolj in bolj. Bilo je doživetje, čisto in svetlo ter zaključujem z besedami, kakršne je ob koncu revije izrazil dr. Franci Zwitter: Hvaležni smo hrvatskim gostom, ki so nam prinesli toliko lepega!

—a —č.

VABILO

na

redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice Št. Janž v Rožu

registrirane zadruge z neomejenim jamstvom

ki bo v nedeljo, dne 16. junija 1957 ob 3. uri popoldne v Zadrudnem domu v Št. Janžu v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Pregled in odobritev računskega zaključka za leto 1956.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Volitev upravnega odbora.
7. Volitev nadzornega odbora.
8. Slučajnosti.

K mnogoštevilni udeležbi vabi

Predsednik:
Matevž Krasnik, l.r.

Opomba:

Ako ob določenem času občni zbor ne bi bil sklepčen, se eno uro pozneje vrši na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa brez ozira na število zastopanih deležev.

gerja postavili za načelnika. Elektrifikacija je predvidena za 46 objektov ter bo za stroške potrebnih okoli 800.000 šilingov. Potrebne priprave bodo storjene že letos, prihodnje leto pa upamo, da bo načrt izveden.

Tehnično plat za izvedbo projekta je obrazložil ing. Weitensfelder kot zastopnik KELAG-a. Za boroveljsko občino je namestnik župana Richter zagotovil vso podporo, ki bo možna v občinskem merilu. Prav tako sta zastopnika Marescheve in Voigtove uprave obljubila, da bodo tudi uprave elektrifikacijo Bajtiše podprle.

Iz celovškega mestnega odbora

Na nedavni seji celovškega mestnega odbora so trem koroškim umetnikom dodelili nagrade po 1000 šilingov. Izbor je na letošnji pomladanski razstavi v Domu umetnosti določila komisija, ki jo je imenoval kulturni odsek celovške mestne občine. Nagrade so prejeli Karl Stark za oljnato sliko »Vrtnarstvo«, Josef Tihy za oljnato sliko »Raunegerjev dvor« in Josefine Kreuzer za oljnato sliko »Dekle z ogrinjalom«. Poleg tega je občina nabavila za 3700 šilingov štiri oljnate risbe, ki so jih razstavili umetniki Jungnickel, Poschinger in Götzl.

Za parkiranje motornih vozil bo letos v Celovcu precej preskrbljeno. Na javnih prostorih bo lahko parkiralo nad 2000 vozil. Prostori se nahajajo na 44 posebno označenih krajih v središču mesta in na neposrednih obronkih Celovca. Za orientacijo so opremili 38 kazipotov in desk, na katerih so zaznamovani prostori za parkiranje. V ta namen je tujsko-prometni urad prispeval nad 9000 šilingov.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 8. junija do četrta 13. junija 1957 film:

»Vražja žena« (Der Weibsteufel)

v soboto, 8. junija ob 20.30 uri v Skofičah pri Schützu,
v nedeljo, 9. junija ob 13.30 uri v Beli pri Sorgerju,
ob 20.00 uri v Šmihelu pri Šercerju,
v ponedeljek, 10. junija ob 16.00 uri v Št. Primožu pri Voglu,
ob 20.30 uri v Ledincih pri Rauschu.
Film za mladoletne ni dostopen.

KOLENDAR

Petek, 7. junij: Robert
Sobota, 8. junij: Menard
Nedelja, 9. junij: Binkošti
Ponedeljek, 10. junij: Bink. pon.
Torek, 11. junij: Barnaba
Sreda, 12. junij: Janez
Četrtek, 13. junij: Anton P.

Bratei SE OGLAŠAJO

V Šmihelu 'no kajžico 'mam ...

Lepa je ta naša podjunska pesem, ki pripoveduje o samotarju v kajžici v Šmihelu. Pogosto je že navdušila številne poslušalce, ki so ji prisluhnili, kadar so jo pevci zapeli pod vodstvom naših spretnih pevovodij Foltija Hartmana ali Miheja Sadjaka. Ne bi pa držalo, če bi trdili, da so v Šmihelu samo »kajžice«, kajti to prijazno vas v Podjuni naseljujejo pridni in podjetni vaščani, ki so si pozidali lepe hiše in razumno gospodarijo. Pri gospodarstvu si pomagajo z napredkom tehnike, šolanjem v kmetijskih šolah in obiski raznih strokovnih tečajev.

Šola, cerkev, nekaj trgovin, naši dve zadrugi in dve gostilni pri Šercerju in Likebu predstavljajo središče srečanj v vasi iz vse okolice. Poleg tega je v Šmihelu občinski urad precej obsežne občine, ki posluje pod preudarnim vodstvom župana Šimeja. Znano pa je, da je bilo pri Šercerju pogosto tradicionalno srečanje vse okolice, večkrat vse Podjune. Veliko dobro obiskanih slovenskih narodnih prireditev se je odigravalo v teh prostorih in okolici. Mnogim so še v dobrem spominu uspele večje prireditve, kakor tekme koscev, veliki kmečki dan, Finžgarjeva proslava in nešteto drugih večjih ali drobnih odrskih predstav in pevskih nastopov.

V četrtek minulega tedna smo po daljšem presledku spet doživeli v tem hvaležnem kraju veliko prireditev, festival, ki nam bo vsem ostal dolgo v neizbrisnem spominu. Reči moram in povedati hočem, da sem bila s prireditvijo sama srčno zadovoljna in z menoj vred vsi drugi, kakor vsi zagotavljajo.

Hvaležna sem prosvetašem, ki so me obvestili o gostovanju gradišćanskih Hrvatov. Bilo je trdovratno deževno vreme, ko me je eden izmed teh povabil in opozoril na nameravano prireditev. Dejala sem, da seve pridem, če bo ugodno vreme, vendar je kazalo, da bo vsedalje bolj megleno in deževno. Pa mi je rekel poln optimizma: Boš videla, ko pridejo sestre in bratje iz Gradišćanske, bo vreme lepo. Morda bo res, sem si mislila in težko čakala na zanimivi popoldne.

In res se je zgodilo, da se je ta dan napravilo lepo vreme, kakor da bi hotelo nadomestiti, za kar nas je majnika prikrajšalo. V popoldanskih urah so vse poti iz vseh smeri vodile v Šmihel. Nahitelo se je ljudi, starih, mladih, najrazličnejših poklicev iz široke okolice in prebivalstvo vse Podjune je pokazalo veliko razumevanje za pomembno prireditev, za obisk hrvatske narodne manjšine iz Gradišćanske. Tako skupni so interesi obeh narodnih manjšin v naši skupni domovini, toda tako malo smo se doslej poznali. Zato smo veseli, ko slišimo, da bodo naše in hrvatske organizacije s podobnimi srečanji nadaljevale.

Svidenje z gradišćanskimi Hrvatimi in Hrvati je bilo prisrčno in iskreno. Pri vsej prireditvi je izžarevala pristna do-

Pogled na del množice med ziljskim štehanjem ob gostovanju gradišćanskih Hrvatov v Šmihelu nad Pliberkom

mačnost. Ni bila krilatica, kar je predstavnik dragih gostov profesor Schreiner po svojem nagovoru: »Draga slovenska brača« dejal: Mi smo bratje po rodu, krvi, usodi... in v nadaljevanju izvajal, da

Od kdaj so vrane na Menini planini

Na Menini planini je zijalka, ki so ji Gorogranci vzdeli ime Jespa. Ta podzem-ska jama je danes prazna, a v davnini je v njej živela vila. Bila je lepša ko sonce. Lase je imela zlate, oči pa svetle kot zvezdice na jasnem nočnem nebu. Vila iz Jespe je ob pomladanskih jutrih posedala v cvetoči travi pred podzemsko jamo in si razčesavala zlate lase. Veter, ki lepe vile ni maral, pa je vselej vstal iz svoje-ga loža, skritega v temnih hostah, in se ji hahljaajoč zapletal v lase.

»Sončece, preženi hudobo hudobno, ki mi nagaja, da si ne morem razčesati las!« je zaprosila vila.

In Sonce je tako močno posijalo na zemljo, da se je Veter moral umakniti pred vročimi žarki. Potuhnili se je v senco smrek in razmišljal, kako bi se vili maščeval.

Komaj je Sonce zatonilo za gore, je vstal, zapustil svoj brlog in s toliko silo zdvijal po Menini planini, da so smreke in bukve padale na zemljo. Vsa Menina planina se je tresla.

Vilo je bilo strah, pa je zajokala, da se je njen jok slišal prav do zvezd.

»Zvezdice, sestrice,« je poprosila, »zbudite Burjo in ji recite, naj mi pomaga, ker me straši Veter!«

Zvezdice so mežikale, da bi zbudile

Burjo, ki je spala v pečevju na vrhu Rogatca. Ker pa to ni pomagalo, je najstarejša zvezdica skočila v globino, padla na Rogatec, planila Burji v sive, razmršene lase in zaklicala:

»Vstani Burja! Vzemi brezovko in ošvrkaj sina potepina, ki nagaja vili na Menini!«

Burja je pograbila brezovo metlo in planila z Rogatca na Menino, da bi ulovila sina. Ko ga je ulovila, ga je namahala po grbači, da so zvezdice od radosti poskakovale nad oblaki.

Ko je Veter dobil, kar je iskal, se je pretepen umaknil v hoste onstran Menine planine, Burja pa je še pred sončnim vzhodom odšla na Rogatec spat.

In spet je vstal nov dan, miren in lep, da si je vila lahko razčesavala zlate lase. Veter pa je potuhnjeno ždel v brlogu in razmišljal, kako bi se maščeval. Bal se je Sonca, bal se je Burje, a ko je Menino planino zagrnila noč, je vstal in zdirjal po Menini. Tako je divjal skozi temne hoste, da vila vso noč ni mogla spati. Sredi noči je stopila pred zijalko in zajokala:

»Mesec, bratec, pomagaj mi, ker me je Vetra strah!«

In mesec je pričel skakati iz oblaka na oblak, da bi dosegel zemljo in Vetru za-

žgal grivo. A pot je bila dolga, dolga. Preden je dosegel zemljo, je veter že nagne-tel toliko črnih oblakov nad Menino, da Mesec ni več videl zemlje. In Veter je to noč razcefal in raztrgal črne oblake, da so na Menino planino padle — črne vrane.

Poslej so nadležne vrane toliko časa krakale okrog Jespe, da so pregnale vilo. Poiskala si je nov dom na dnu jezercja Bibe, ki je vrh Menine planine.

Od takrat so na Menini planini vrane, ki krakajo dan na dan, dan za dnem.

UGANKE

Ta uganka je pa taka:
Ptič prav takšen je kot sraka,
saj na njem sploh ni razlike,
ker enak ji je do pike.

(Okras po zov)

Štiri noge jaz imam,
a hoditi sploh ne znam;
poleg mize tih stojim
in nikoli ne sedim.

(1018)

Triperesna sem rastlina,
slastna moja je vsebina,
toda ne za vsaka usta,
zajček me najraje hrusta.

(detelja)

Kako je graščak podaljšal delovni dan

Graščak je hodil po svojem svetu in si ogledoval, ali njegovi tlačani pridno de-lajo. Delali pa so, lahko rečemo, od noči do noči. Kmetje so se gnali, da bi srajce lahko ožemali od potu. Graščaku pa je bilo še vse premalo. Ves čas se mu je zdelo, da je dan veliko prekratek in da kmetje na dan premalo naredijo.

Nekoč je dejal svojim tlačanom:

»Poglejte, kako je dan kratek. Kako malo naredite v enem dnevu. Ali je med vami nemara kdo, ki bi bil tako pameten, da bi ga znal kako podaljšati?«

Neki kmet se je oglasil:

»Gospod, jaz bi vam ja ustregel. Znam

»Če ga boste nenehoma sukali od zore do mraka, boste videli, da bo dan še enkrat daljši!«

Sam je prijel za ročici in zavrtel za kolo, da bi pokazal, kako je treba streči stroju. Stroj se je koj zasukal.

Graščak je začel vrteti svoj stroj. Te-žavno delo! Kaj pa misliš: ni se smel ne ustaviti ne si oddahnuti! Pot je kar lil z njega, roke so mu otrpnile, a je le delal dalje, samo da bi podaljšal delavnik. In tako je garal prav do večera. Pa se je vrnil s tlake kmet, tisti, ki je bil naredil stroj.

»Lejte, gospod, koliko daljši je že dan

ERO IN TURČIN

Turčin je oral kraj nekega mostu. Ero pa je gnal po cesti natovorjene konje. Ko pride Ero bliže, jame Turčin vekati: »Les, lisec, les! Saj imaš vendar pamet, le Ero je nima.«

Medtem pride Ero do mostu, požene konje preko mosta, sam pa jame klicati na pomaganje:

»Jojmene, kaj pa zdaj?«

Ko ga Turčin sliši, ustavi takoj vole in steče k njemu: »Kaj pa ti je, Ero? Kaj se je zgodilo?«

»Joj, bog mi pomagaj! Konji so mi ušli, jaz pa sem ostal na tem kraju.«

»Glej ga, pa pojdi še ti za konji.«

»Ne smem, gospodar! Rečem ti, da za vse na svetu ne morem čez ta most!«

»Beži no, nikan ne budali, kako da ne smeš preko tega mosta, če pa hodijo dru-gi in še natovorjeni konji.«

Vse zastonj! Ero noče ničesar slišati in venomer veka in javka. Pa mu reče Tur-čin:

»No, kaj pa mi daš, če te prenesem štu-poramo?«

»Koliko pa terjaš, gospodar?«

»Daj mi dvajset grošev.«

»No, naj pa bo!«

Turčin oprta Era in ga prenese preko mostu. Ko ga spusti na drugi strani na tla, jame Ero tipati po obleki:

»Niti groša nimam pri sebi!«

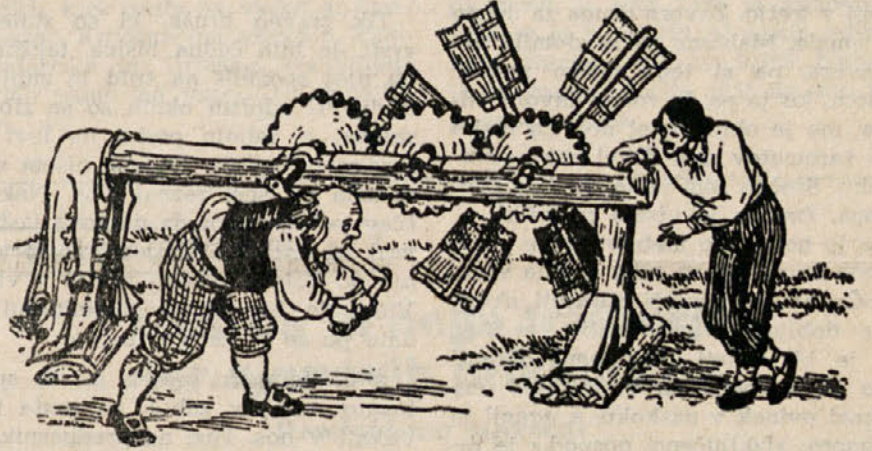
Turčin pa: »Kako nimaš, prijatelj! Za-kaj lažeš? Hajdi zopet na ramen!« Ero zopet zajaše Turčina in ga še enkrat pre-jaše preko mostu; potem ga Turčin vrže na zemljo:

»Na, hudič! Pa pogini tu, če ne moreš plačati!«

Nato odide k svojim volom in začne orati. Ero pa jo ubriše preko mostu rekoč:

»Ej, Turčine! Vidiš, kako ima še tvoj lisec pamet, Ero pa je nima! Pa te je ven-dar dvakrat prejahal preko mostu.«

(Srbska ljudska)

narediti stroj, ki bi podaljšal dan. Ven-dar bi morali vrteti ta stroj vi sami, go-spod.«

Graščaku je bila vseč taka zamisel.

»Prav,« je odvrnil, »treba se je vdati, da se dan podaljša.« Kmet se je lotil dela. Obtesal je tri hlode, naredil tri kolesa, iz-rezal obodu zobce, naredil kolesa na osi, pritrdil lopate kot pri mlinu na veter, pri-bil ročico, pa je bil stroj narejen.

»Zdaj pa vrtite, vaša milost!« je dejal.

zavoljo mojega stroja, natanko tako, ka-kor sem vam bil obljubil.«

»Res, dan je daljši,« je odvrnil graščak. »Stroj je izvrsten! Samo ali ne bi šlo, da bi ga kdo drugi vrtel, ne jaz?«

»Lahko, gospod, zakaj ne! Vendar se dan potem ne bo podaljšal.«

»Nič ne de,« je graščak zamahnil z roko. »Kar naj ostane, kakršen je.«

Litovska pravljica

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

23

Ko sta slovesno pila v slovo, ko je Ra-dovan z modrimi nauki učil Iztoka, je stal zakrit v senco akanta na carskem vrtu Azbad. Sam je prišel nadzirat straže v pa-lačo. Ali to je bila samo pretveza. Dobro plačan skopljeneec je prinesel popoldne njegovo pismo in ga vtihotapil v spalnico Irene. Odkar ga je zmagal Iztok v areni, odkar je vzkliknil pred carjem, da je Iz-tok izmed vrst bojevnikov zoper Hilbu-dija, Irena še ni govorila z njim. Kadar se ji je približal, je zbežala; kadar ji je poše-petal v dvorni službi vročo prisego lju-bezni, je ni slišala in se je ozrla proč. Azbad je blaznel in bledel v divji strasti. Zato je sklenil, da jo povabi ponoči na vrt. Carjevi obsežni gaji ob šumeči Pro-pontidi so skrivali ob lepih pomladnih no-čeh v mračnih sencah skrivnosti, ki so se spletale čez dan na trgih, v razkošnih kopelih, pri razsipnih obedih in nadalje-vale v tihih nočeh. Nobena vrata niso bi-

la tako zaprta in zastražena, da bi jih ne odprl zlati ključ mehkužnega patricija, ka-dar je šel za slo.

Azbad je čakal dolge ure. Sto in stokrat je preštel okna in iskal luči, ki bi mu ozna-nila: Dvignila se je, prihaja! Ni se posve-tilo okno, ni pričakal Irene. Polnoč je pre-šla, zvezde na vzhodu so postajale red-kejše.

Zaničuje me, je pomislil Azbad. Zani-čuje edina, oboževana, do blaznosti ljub-ljena! Njegova duša je bila potrta, da bi se zjokal. A sam ni vedel, je li ranjena njegova ljubezen ali njegov napuh. Da bi se mu ustavljala ženska! Njemu, ki je ma-gister equitum, za katerim hrepeni pol Bizanca, katerega je poljubljala Teodora sama v razkošni noči po razkošnem piro-vanju! Njega zaničuje Irena, na pol bar-barka! Vse njegovo hrepenenje, vsa blaz-na strast se je prelila v togoto. Z zobmi je škrtal, stiskal pest in se rotil pri Belze-bubu, da jo stre, uniči in poniža. Pozabil je v razburjenosti, da je v skrivališču. Z nogo je udaril ob tla, da je trzil mečev ročnik ob oklep. Ustrašil se je ropota, srce je plalo v viharnih valovih, prisluškoval je in se skrival v gosto senca.

Kar se mu je zazdelo, da se je premak-nila izza tolmunčka mimo visokih lotosov temna senca. Po Azbadu je vzkoprnela vsaka žilica. V blazni muki je pritisnil roko na srce, ki mu je bil oklep pretesen.

Napenjal je oči, pridrževal sapo, prisluš-škal z neučakljivim naporom, da bi zaslišal tanko iglico, ki bi padla z libanonske cedre, stoječe sredi zelene trate. Po krat-kem času se mu je zdelo, da je zašumel pesek. Kakor bi se drobne mravljičice usu-le po mozgu, tako ga je spreletelo. Zopet mir in tihota. Prepričan je bil, da se je motil. Srce se je umirjalo, roka je zdrsnila s prsi in krčevito stisnila ročaj meča. Takrat se nenadoma odtrga skrivnostna sen-ca in splove neslišno kakor duh za go-zdiček cipres. Azbadu sta se razširili ust-nici in na njih je umrla beseda: Irena! Vzklikniti si ni upal. Zahrepenel je po njej, da je dvignil nogo in hotel preko pi-sane grede proti cipresam. Toda premagal se je. Zbral je vso silo, pomel si z roko oči, si prigovarjal, da je samo razgreta domišljija. Pomiril se je počasi skoraj do-dobra, dasi ni za trenutek okrenil pogle-da od cipres.

Na vzhodu izza Črnega morja se je na obnebu posvetila nežnordečkasta prog-a. Vstajala je zora. Od morja je dahnil hla-den veter in mu oblažil razbeljeno čelo. Krog ustnic mu je zaigral porogljiv na-smeh. Kakor bi se sramoval sam sebel! Tak nemir, razburjenost za prazen privid! Čemu se je dal strasti preslepiti, da je pi-sal Ireni pismo, kjer ji prisega ljubezen, leži pred njenimi nogami in jo prosi, naj mu dovoli, da poljubi vsaj pesek, katere-

ga se dotakne njena noga! Zakaj je to storil? Sedaj ga zasmehuje. Jutri pokaže pergament najboljši prijateljici, v dveh dneh izve ves dvor, kako ga je zmagala Irena. Zbadali ga bodo, pomežikovali si med seboj in Teodora ga bo z zlobnim zasmehom pomilovala.

Bil je pobit, strt in žalosten, da se je zasmilil sam sebi. Obrnil se je da bi odšel. Tu se zopet dvigne senca izmed cipres in odhiti po stezi, kakor bi šla proti Azba-du.

Osupel, srečen in omamljen hiti proti njej, »Irena«, je vzklikalo srce, »Irena« je prihajalo na ustnice, dokler ni glasno za-klical njenega imena. Še petnajst korakov je bila od njega.

Senca se ustavi, Azbad pospeši korake in vnovič izreče s tresočim se glasom:

»Irena!«

Tedaj zadoni zvonek glas:

»Čestitam, magister equitum!«

Azbad je vtrepetal po vsem životu.

Senca je trenutno izginila, izza košate mirte se je oglasil škodoželjen smeh, da se je razleglo po vrtu.

Poveljnik palatinske legije je preble-del, kri se mu je strčila po žilah. Zakaj dobro je spoznal glas Teodore.

Visoko v palači je potrkala zlata zarja z rožnatimi prstki na Irenino okno. Jutrnji

Conan Doyle:

VELIKI OVINEK

Od tistega večera mi je nekaj ostalo še prav jasno v spominu, drugo pa je zbledelo v zmedene sanje. Prav nič več ne pomnim, zakaj sem se peljal v London in zakaj sem se vračal tako pozno. Ampak od trenutka, ko sem zapustil postajico, mi je vse tako jasno pred očmi, da bi lahko do najmanjše podrobnosti obnovil.

Kako dobro še vem: postajna ura je bila osvetljena, kazala je pol dvanajstih in vprašal sem se, ali bom lahko še pred polnočjo doma. Tedaj pa mi je prišlo na misel, da zunaj stoji moj novi avto z bleščecimi žarometi, ki je šele danes prispel iz tovarne. Vprašal sem Perkinsa, šoferja, kako voz teče. »Izvrstno«, je rekel. Sedel sem za volan: »Preskusil ga bom.« — »Ne storite tega, sir, ne poznate še dobro voza. Naj peljem rajše jaz.« — »Ne, rad bi ga preizkusil.«

Tako sva se odpeljala. Do mojega doma je osem kilometrov. Prav kmalu se mi je zdelo, da novi model že dodobra obvladam. Seveda je popolna norost, v taki temi voziti docela nepoznan tip avtomobila. Vendar dostikrat počenjamo takšno neumnost, le da ne plačamo vselej tako visoke šolnine. — Do Claystall Hillsa je še nekako šlo, potem pride eden najbolj zoprnih klancev vse Anglije. Dva kilometra je dolg, s tremi strmimi ovinki. Ravno ob vznožju leži moj park, vrata se odpirajo v smeri proti Londonu. Čez strma mesta je še nekako zdrknil, ampak potem se je začela nesreča. Vozil sem s tretjo brzino in hotel sem preiti v prost tek, ko se je nekaj zataknilo tako, da sem moral spet nazaj v tretjo. Zavore druga za drugo niso prijemale. Mahoma se je zlomila pedalna zavora, pa si tega nisem preveč vzel k srcu, ko je pa še ročna zavora odpovedala, me je oblihl mrzel pot. Za rezko svetlobo žarometov sem drvel proti prvemu ovinku. Srečno sem peljal tudi še skozi drugega, čeprav je viselo na nitki.

Sledilo je nekaj sto metrov ravne ceste do tretjega ovinka in za njim so bila vrata parka. »Če se mi posreči zdrkniti skozi, bo bitka dobljena,« sem mislil ves čas. Perkins je bil videti brezhiben, ohranil je mirno kri in pazil na vse. Hotel sem voziti skozi ovinek v naskoku, a uganil je mojo namero: »Izključeno, gospod,« je rekel, »ne s to hitrostjo!« Kajpada je imel

Domislice

Z vso zagrizenostjo se brani samo tisti, ki je kriv.

*

Največ lepote je v resnici, četudi je še tako strašna.

*

Sočutje tolaži tudi tam, kjer bolečine ne more omiliti.

žarki so zagledali na mizi razprt psalter, iz katerega so se svetile črke 69. psalma, razgrnjene v poznem večeru pred ikono Krista Pantokratorja:

O Bog, pridi mi na pomoč; Gospod, hiti mi pomagati!

Zavrnejo naj se in sram jih bodi, kateri mi hudo želé...

Iztok ni tisto noč skoraj nič spal. Do zore mu je modroval Radovan, v katerem se je zbudila z vso silo nemirna narava pevca popotnika. Zahrepenel je na pot, kakor oblak pod nebom, moral je proč iz Bizanca, in če bi bil vedel, da gre naravnost pod Tunjušev meč, šel bi in bi se ne mudil ure več.

Ko si je nadel Iztok bojno opravo, da bi odšel za svita na vežbališče, ga je starec objel in po sivi bradi sta pritekli solzi resnične ljubezni.

Radovan je šel po slovo k Epafroditu. Ni čakal dolgo pri vratih. Zakaj Grk je delal in računal ob jutrnjem hladu. Začudil se je:

»Ne hodi! Ni ti sile pod mojo streho!«
»Moram, gospod, godec mora križem sveta. Sin naj ostane, ker ni moj sin.«

»Ni tvoj sin?«

»Ni moj sin, pravim, ni, zato ker je bolj za meč kakor za strune. Kako sem ga rodil? Iz strune — meč? Zato naj ostane pri meču, oče pa gre in z njim gre pesem. In tebe, o dobrota veličastna, prosil oče, da

prav. Segel se čez moje roke in izklopil; zdaj sva bila v prostem teku, ampak še vedno z noro brzino. Položil je roko na volan: »Prepustite ga meni, sir! Poskusite srečo in izskočite. Čez ovinek ne pridemo. Rajše skočite, sir!« — »Jaz ne, skočite vi, če hočete!« — »Potem tudi jaz ostanem!«

Če bi bil to moj stari voz, bi si nemara pomagal z enim izmed trikov, ki sem se jih naučil pri Le Cordieru v Monaku. Pri tem vozu pa sem bil popolnoma brezmočen. Ves je pokal in stokal v vetru; bil je grozljiv pogled — tuleč, žareča poguba za vse, kar je ležalo na poti pred mano. — Z enim kolesom visoko v zraku sem zavil v ovinek. Zdaj sem srečno skozi, sem mislil. Voz je za hip zanihal in švignil v poslednji ovinek. Le še vrata parka so tik pred mano, a na žalost ne naravnost, temveč malce na levo. Morda bi kljub temu šlo, toda v ovinku se je moralo nekaj zgoditi s krmilom: kolo se je le težavno obračalo. Levo od mene so

Eduard Steenken:

„ALI SI KAJ REKEL?“

Hotel — rekli so mu »Pri zlatem ključu — je stal na pobočju precej visoko nad vijoličastim dimom velikega mesta. Končno sem le imel mir, ki sem si ga želel že toliko časa; rad bi bil dal svoji kantati dokončno obliko. Zaigral sem prve takte, sonce je sijalo, izkoristiti je treba te prve pomladne dni, sem se spomnil in odprl okno.

Tik zraven hrušk, ki so stale v lepi vrsti, je bila čedna hišica, takšna, da se ob njej spomni na trud in znoj pridnih ljudi. Pri odprtih oknih so se zibale bele zavese, v zaboju peska na levi so bile raztresene igrače. Otroka nisem videl, iznenada pa sem zaznal glas. Nekam hreščav je bil, kakor da njegova lastnica govori že sto let. Stopnjeval se je in nazadnje po dolgih tiradah prešel v visoki fis. Vmes je bil včasih dveminutni odmor, nato pa se je začelo iznova:

»Ne, Reinhold, pesek moraš spraviti z lopato nazaj v zaboj, pa prsta ne smeš vtikati v nos. Pazi na predpasnik, nov je in tako lep! Kar spomni se, teta Margrit ti ga je dala. Saj veš, kako težko ti ga je kupila, gotovo si je pritrkala pri hrani. Pa nikar spet ne posedaj na kamenju v senci! Da se tega ne moreš odvaditi! Kamen je v senci mrzel, pa lahko dobiš tisto kot lani. Še veš? Kar tresti te je začelo, tvoja uboga mamica pa je morala po doktorja Försterja, ki je tako drag.«

In spet: »Kolikokrat ti bom še rekla, Reinhold, da ne smeš ven iz zaboja s peskom. Tam zadaj je zid, pa bi te lahko kača pičila. Ko ti je bilo leto dni, je vrt-

ga čuvaš, svariš in kaznuješ, če treba. Sedaj je tvoj, dokler ne pridem ponj! Za tvojo dobroto naj ti bogovi varujejo ladje in zlato naj se ti množi v skrinjah kakor skvašeno testo!«

»Kako boš potoval?«

»Kakor potujem že petdeset let, po cestah in stezah, po gorah in dolinah, med volkovi in tatovi, sit in lačen, pijan in žejen, vedno vesel in vedno brez skrbi. Drugačnja je pot godčeva kakor trgovčeva.«

»In če ti ponudim voz do Odrina, bi se li peljal?«

»Ni napak na vozu, ne rečem. Ali voz gre in se ne ustavi. Veseli ljudje so ob cesti, voz gre mimo. Godca kličejo: Prijatelj bodi naš, udari na plunko — voz gre dalje. A da te ne razžalim ob tej uri, se tudi peljem do Odrina, kakor želi tvoja veličastna dobrotal!«

»Melhior ima opravo tam in še danes odide. Torej prisedeš. V Odrinu te priporoči trgovcem, morda te pospremi kdo preko Hema. In na, da ne potuješ prazen!«

V Radovanovo nadržje je izginil mošnjček zlatov.

»Kakor sem rekel, ne razžalim te in se popeljem z Melhiorom. Ali vrnem se, k tebi se vrnem in k sinu, moje srce bo jokalo za teboj, in moja plunka bo opevala tvoje dobrote med Sloveni. Bogovi naj te zibljejo v zlatih nekah! Sreča nate, Epafrodit, zdravje jasno tebi in tvojim!«

zijala široko odprta vrata. Na vso moč sem potegnil in pritiskal volan. Perkins in jaz sva se z vso težo vrgla na stran; potem je desno sprednje kolo zadelo v steber svojih lastnih vrat. Slišal sem trušč, bilo mi je kot bi letel po zraku — in potem — potem — in potem...

Potem ko sem spet prišel k zavesti, sem stal v grmičevju pod mogočnimi hrasti ob dovozu. Poleg mene je stal neki moški. Mislim, da je Perkins, potem pa sem videl, da je to Stanley, kolega z univerze, ki je bil pred leti moj najljubši prijatelj. Vedno sem ga imel rad in on mene tudi. Presenetilo me je, da ga tako nepričakovano vidim, a v glavi se mi je še vrtelo in bil sem pretresen. »Tak sunek!« sem rekel. »Sveta nebesa, kakšen sunek!«

Pokimal je. V mraku sem ga videl, kako se smehlja milo, z razumevanjem, kot sem ga imel v spominu. Nisem se mogel premakniti, a moji čuti so bili budni. Videl sem ostanke avtomobila, razsvetljene od

nar za tistim zidom ubil modrasa. Pravega modrasa, ti rečem! Če se spominjam nanj, me kar spreletava. Sploh bi bili morali bolje premisliti, preden smo se odločili za zidavo na tem kamnitem pobočju! Reinhold, že spet si brišeš umazane roke v predpasnik! To je strašno, tako velik fant, kot si že ti, tega ne dela več. Če imaš umazane roke, pridi k mamici in ji povej! Pa pokonci hodi! Strašno grdo hodiš! Le kaj bo rekel stric Joseph? Ta ti vsako leto prinese trideset frankov, dobrih švicarskih frankov, ki jih potem damo v hranilnico. Če bi te videl stric Joseph, bi dvignil svojo veliko roko in bi bil jezen. Glej ga, že spet imaš kamenček v čevlju! Zakaj moraš vedno tekati tam, kjer je pesek najbolj debel? Sploh si poglej...«

Zaprl sem okno, minilo me je veselje do dela. »Kdo je ta žena?« sem vprašal sobarico, ki mi je prinesla čaj.

»Sosedova gospodinja. Majhna je in debela, nikoli ne gre ven, govori pa dan in noč.«

Do večera sem že pozabil na tisti dogodek. Mesec je veslal nad griči in ptiči so se oglašali. Spet sem se spomnil na kantato in vzel flavto v roke, tisti trenutek pa se je javil znani glas. Prihajal je s terase pred sosedovo hišo. Spet je bilo nekaj grozečega v njem. Na terasi je stala nekakšna španska stena. Žene nisem videl, pač pa noge njenega moža v copatah.

»... poguma ti manjka, poguma! Že stric Joseph mi je rekel takrat, ko smo po-

Pred vrati je posegel Radovan v nadržje in potežkal mošnjček.

»Ni potrebno tole za godca, a koristno je vendar.« Na dvoru se je srečal z Melhiorom, ki je v popotni opravi dajal povelja.

»Melhior, s teboj pojdem, tako je ukazal velemogočni gospod. Ali si pomislil, da utegne biti vročina na cesti? Ko bi naložil kak vrč, saj ne uteži.«

»Dobro, dobro! Vesela družba! Radovan bo pel in godel, Melhior gotovo poskrbi, da ne bo suho tvoje grlo.«

»Bogovi, kaj sem vam storil, da me tako ljubite?« Tako je vzkliknil Radovan, ko je z mladostnimi koraki hitel po plunko.

ŠESTNAJSTO POGlavJE

Po Propontidi se je razlilo sonce, v pri-stanišču so se gugale ribiške ladje, nad Bosporom so poletavali galebi. Tedaj so nenadoma onemela kladiva pri stavbi cerkve svete Sofije. Sto nadzornikov je zaklicalo stokrat sto zidarjem.

Visoko na predrznem zidu se je pojavila dolga, suha postava. Preprosta praznjena halja je krila v gubah sloko telo. Preko ledij jo je tesno stiskal jermen, glava je bila ovita v volneno ruto, desnica se je opirala ob palico. Bil je despot Justinijan, ki je prišel nadzirat stavbo cerkve — Hagije Sofije. Edini spremljevalec mu

premikajočih se luči, videl spredaj majhno skupino ljudi in slišal pridružene glasove. Bili so hišnik, njegova žena in še dva, trije. Niso se brigali zame. Zaslišal sem boleč krik. »Vse leži na njem! Previdno dvignite!« — »Saj je samo moja noga,« je rekel drug glas. Bil je Perkinsov. »Kje je gospod?« je vprašal potem. — »Tukaj!« sem odgovoril, toda ni me slišal. Ljudje so se sklanjali nad nečem, kar je ležalo pod vozom. Stanley mi je položil roko na ramo. Bil je nepopisno dober občutek, tako lahek sem bil, srečen, kljub vsemu.

»Saj te nič ne boli?« me je vprašal.

— »Prav nič.«

»Nikoli ni pri tem bolečin.«

In nenadoma me je prevzelo brezmejno začudenje. Stanley? Pa seveda: Stanley je vendar v vojni padel! — »Stanley—«, mukoma sem izdaval te besede: »Stanley, saj ti si vendar mrtev?«

Gledal me je. Stari, mili in razumevajoči nasmešek mu je igral na ustnicah. Potem je rekel: »Ti tudi!«

kopali sestrično Henny: Tvoj mož bi moral biti bolj pogumen, Annaberta, potem bi mi bil kar všeč. Ali si slišal, Hans? Ne mislim nič slabega, toda ko vidim, kako delaš v pisarni, bi najraje šla k načelniku. Ali se zavedaš, kam bomo prišli, če boš kar naprej popuščal? Kako... Seveda spet nič ne rečeš! Pa srajce si nisi preoblekel. Kolikokrat sem ti že rekla, da nosi boljše srajce samo podnevi. Trudim se, perem in likam, šivam in krpam, ti pa nočeš svoji ženi napraviti niti tega malega veselja. Prav nič ti ni mar, da po ves dan tekam okoli in sem zvečer na smrt utrujena. Tudi na vrtu nisi posadil fižolovk. Že davno bi moral to storiti, pa kompost bi bilo treba razvoziti. Nikar ne bulji v ta časopis, pij dobro pivo, ki sem ti ga kupila samo zato, da ti ni treba hoditi v gostilno! Na, in se držiš, kakor da imaš slabo ženo. Kako? Ali si kaj rekel? Ne, nikoli nič ne rečeš. Niti svojemu bratu si ne upaš ničesar reči, nič čudnega torej, če si je kar prilastil tvoj del parcele in nam pošilja za to tako malo denarja. Teta Margrit mi je že rekla, da tu nekaj ne more biti v redu, in notar Schürman, ta je tudi...«

Nekam truden sem postal, ko sem tako gledal nepremična stopala moža na terasi, zato sem zaprl okno. Naslednji dan je deževalo. Okna na hišici pod menojo so bila zaprta, vendar se mi je zdelo, da slišim tisti glas in vidim malega Reinholda in sklonjeno glavo njegovega nejunaškega očeta. Nič čudnega, če nisem mogel zbrati dovolj vedrine za tisto kantato in sem se odločil za drugo delo.

je bil Pavel Silenciarij, tajni svetnik in dvorni pesnik. Za njim sta stala Antemij in Izidor Milečan, mojstra te največje in najslavnije stavbe tedanjega sveta. Upravda vso noč ni zatisnil očesa. Državni blagajnik je razgrnil pred njim velikanške pergamente, na katerih so zevali z groznimi žreli računi za cerkev svete Sofije. Res se je dvigal zid že blizu do kupole, toda državna blagajna je bila izčrpana do dna. Osem sto dva in petdeset stotov zlata je požrla stavba, ki jo je zidal Justinijan — na videz v čast božji Modrosti, v resnici pa je iskal le sam sebe in svoje slave. Vse province so ječale pod bremenom davka, Upravda še ni odnehal. Sam, zaprt v pisarni, je koval in snoval načrte, kje bi še dobil kaj denarja. In v jutro so že hiteli brzi sli v vsa mesta, po Bizancu so tekači raznašali ukaz novega davka. Vsem uradnikom je bila plača do polovice skrčena. Državna blagajna si je opomogla, toda uradniki so hoteli živeti in zato so se kot pijavke zagrizli razni prefekti, oskrbniki, prokuratorji in mitničarji v bedno gloto ljudstva ter izžemali iz nje zadnje kaplje, da so tisoči obupali, popustili selišča in utekli k barbarom ali pa osnovali lačne razbojniške tolpe. Toda divus Justinianus, osnovatelj kodeksa prave, se ni zmenil, njegovo častihlepje je bilo brez dna kakor morje.

(Nadaljevanje sledi)

Borimo se za socialno enakost!

Letošnje vreme nam je že v zgodnji dobi oživljenja rasti prekrižalo račun na potrebni uspeh, ki smo ga zaslužili s svojo skrbjo in z delom skozi celo leto. Skrbno smo pripravili njive in travnike, razmerno dobro smo jih tudi pognojili ter zasejali z boljšim semenom, kakor v prejšnjih letih. Sneg in mraz pred mesecem dni ter deževje in mrzlo vreme zadnjih 14 dni pa niso samo okrnili rast jarih žit, temveč skorajda uničili pridelek prve košnje detelje, lucerne in travnikov. Sadna letina je šla po vodi in tudi o gozdu lahko rečemo, da letos prirastka, kakor bi moral biti, ne bo. V osnovno kmetijsko proizvodnjo vloženo premoženje — seme, gnojila in delo — se bo slabo obrestovalo, če pa pride še kakšna ujma (vremenska nesreča) — kljub vsej skrbi in trudu ne bomo prišli na svoj račun.

Takšno je bilo in je življenje na vasi in tako nestanovitno je plačilo kmečkega človeka za njegov deset- in petnajsturni delovni dan. Mi za svoje delo nimamo zagotovljenega zasluzka, prav tako pa tudi nimamo zagotovljenega brezskrbnega življenjskega večera, kakor ga ima delovni človek v drugih poklicih in gospodarskih panogah. Naša vloga v družbi in naš doprinos k blaginji družbe pa nikakor nista manjši od teh v drugih poklicih in dejavnostih.

Z vso resnostjo se sprašujemo, kakšen bo letos naš zasluzek in naš delež na narodnem dohodku, ko je v tem pogledu že vsa zadnja leta razlika med nami in nekmetijskimi poklici stalno naraščala v našo škodo? Istočasno pa z vso resnostjo postavljamo vprašanje, kdaj bosta postala resnica

Splošni zakon o kmetijstvu in zakon o starostni renti kmetov.

katerih namen je, da omilita našo socialno zapostavljenost in pospešita prizadevanje za socialno enakost z drugimi poklici. Osnutka obeh zakonov sta že dolgo predmet javnih diskusij, še vedno pa nima parlament možnosti, da bi jih obravnaval. Kje je vzrok za to zavlačevanje? Oba osnutka sta naletela na trdovratne nasprotnike, ki pa jih zastoj iščemo — kakor nekateri zelo radi trdijo — med delavci in njihovimi organizacijami. Že začetek javne diskusije je za vsakogar očitno pokazal, da so nasprotniki obeh zakonov, s tem pa tudi nasprotniki socialne enakosti kmečkih delovnih ljudi, v vrstah trgovine, industrije in finančnega kapitala, ki jih v veliki meri skupaj z Bauernbundom najdemo v OVP.

Da je njihova trdovratnost neupravičena, vidimo iz naslednjega preudarka:

Glas in zahteva po socialni enakosti kmečkih ljudi nista od danes in tudi ne od včeraj. Slišimo jih že več let, ne samo med nami in v naši državi, temveč povsod, kjer sta se industrija in trgovina moderno razvili, kjer si je delovni človek v industriji in trgovini izbojeval po eni strani zajamčen zasluzek za svoje delo in ustvarjeni produkt ali donos, po drugi strani pa brezskrben življenjski večer ali starostno rento. Slišimo pa jih tudi povsod tam, kjer kmetijstvo ocenjujejo z očmi industrije in trgovine kot neko pridobitno dejavnost, ne pa kot družbeno potrebo in nujnost.

Ker je naša država dežela moderne industrije in močne trgovine, ker ima moderno socialno zaščito meznega delovnega človeka, je moralo v njej priti do naraščanja razlike v škodo ljudi v kmetijstvu. Kmetijstvo v naši državi nikakor ni le neka pridobitna dejavnost, kmetijstvo je pojem za zemljo, poslopja in živino, ki so last ca. 350.000 kmečkih družin, ki tam delajo in si morajo z delom in prodajo pridelanega žita, mesa in mleka za prehrano ostalih štirih petin prebivalstva služiti svoj kruh ter vzdrževati in obnavljati svoja proizvodna sredstva. Prav z ozirom na to družinske kmetijske posesti nikakor ni mogoče obsoditi na zahiranje in odmiranje. Z ozirom na posebnosti kmetijske proizvodnje, ki so v legi in možnosti rabe zemlje, v odvisnosti od vremena in drugih kvarnih vplivov na rastline in živali, za sedanjo obliko proizvodnje kruha, mesa in mleka v doglednem času ni mogoče najti cenejšega nadomestila.

Ako gledamo na glas in zahtevo kmečkih ljudi iz tega spoznanja in če ne prezremo močnega vpliva, ki ga imata prav industrija in trgovina na vsa dogajanja v državi in na ukrepe oblasti le prečesto na račun kmetijstva, potem ne more pravzaprav nihče drugače, kakor pritrditi, da je zahteva kmečkih ljudi po enakosti pri zaslužku in pri razdeljevanju narodnega dohodka upravičena. Kdor nesebično presoja, bo tudi pritrdil, da

Trdovratnost Wirtschafsbunda

ni le neupravičena, temveč skrajno neodgovorna. Iz leta v leto se prav zaradi te socialne neenakosti rahljajo vezi kmeč-

kih ljudi s svojo zemljo, odhajajo zadnji sinovi in hčere s kmetij v druge poklice, v nekoč zdravih kmečkih ljudeh pa se zaradi preobilih skrbi in dela širijo kali težkih in zavratnih obolenj. To je ravno tako huda posledica socialne neenakosti kmečkih ljudi, kakor pa dejstvo, da se v prizadevanju za lažje obvladanje dela kmečki gozd spreminja v kupe dragega in neizrabljenega železa in jekla in da ob tem iz leta v leto propadajo najvažnejše gospodarske osnove kmečke družine.

Naša družba ne bo prenesla posledic, ki bodo sledile sedanji naraščajoči neenakosti kmečkih ljudi. Cenejši je pravočasno popravljati hišo, kakor pa čakati, da se prične podirati. Prav tako je za družbo cenejši, da pravočasno poskrbi kmečkim ljudem socialno enakost, kakor da čaka, da se bodo pričele prazniti vasi. Bremena, ki ga uresničenje te enakosti zahteva, družba sedaj ne bo občutila. Občutila pa bo, če bo pozneje treba šteli težke milijarde za obnovo in ponovno ureditev tega, kar je že bilo in kar je že dajalo iz leta v leto bolj potreben vsakdanji kruh. (bl)

Na Koroškem odpade na vsako 6. kmetijo 1 traktor

Od kmetijskih traktorjev, ki jih je bilo po stanju novembra 1956 v državi 71.513, jih je največ na Zgornjem Avstrijskem, kjer pride na 100 kmetij nad 2 ha kmetijske površine 34 traktorjev. Na Nižnjem Avstrijskem pride na 100 kmetij 28 traktorjev. Za tema dvema deželama sledijo Solnograška, kjer pride na vsako 4. kmetijo 1 traktor, Koroška (na vsako 6. kmetijo), Predarlška in Tirolska. Na Štajerskem pride samo na vsako 10. kmetijo 1 traktor.

Steyr-traktor 80 in 80 a:

Oskrba in nega traktorja ter njegovih priključkov

Predpisana maziva:

Motor in čistilec zraka	poletno: motorno olje SAE 30 zimsko: motorno olje SAE 20
Menjalnik, diferencial, krmarni prenos in pogon	diferencialno olje SAE 90
Ležaji koles	mast za kroglične ležaje točka kapljivosti najmanj 160° C točka tekočnosti najmanj 135° C
Vodna črpalka	mast za vodno črpalko točka kapljivosti najmanj 120° C točka tekočnosti najmanj 100° C

Upravljanje traktorja

Priprava za vožnjo:

1. Kontroliraj in po potrebi napolni rezervoar z gorivom. Če se med obratovanjem rezervoar izprazni, pride zrak v brizgalno napravo. Izračenje pa je zamudno!
2. Kontroliraj gladino vode v hladilniku! Pri hladnem motorju naj sega gladina vode 10,5 cm izpod gornjega roba polnilne odprtine!
3. Kontroliraj olje v motorju! Gladina olja ne sme biti nikdar nižja od spodnjega znaka na merilni palici. Dopolni in menjaj olje pravočasno!
4. Kontroliraj pritisk v pnevmatikah!
5. Preizkusi takoj, ko začneš voziti, ročno in nožno zavoro!

Startanje motorja:

- Pri startanju motorja z ročnim ali z električnim zaganjačem upoštevaj pri hladnem ali ogretim motorju tovarniška navodila. Ko je motor v pogonu, ne uporabljaj dekompressorja, ker bi nastala velika okvara na krmilni napravi ventilov.
6. Motorja ne obremenjuj s težkim delom, preden ne doseže hladilna voda 50° C.
 7. Upoštevaj varnostna navodila za vožnjo s priklopnikom še posebno pri vožnji v klancih!

Porast števila brejih svinj in pujskov

Pri štetju prašičev 3. marca t. l. so našli 2.359.162 prašičev. V tem številu je bilo zapadenih 582.045 pujskov pod 8 tednov starosti, 985.905 prašičev pod pol leta starosti; plemenskih svinj so našli 265.350, od katerih jih je bilo 148.065 brejih.

V primerjavi s štetjem istega datuma leta 1956 je letošnje marčno število prašičev sicer za 3 % nižje od lanskega, v skupnem številu je vendar 6 % več pujskov, število brejih svinj pa je višji za 5 %.

To štetje potrjuje napoved ob pregledu štetja od 3. decembra p. l., da moramo od letošnje jeseni naprej računati z naraščanjem ponudbe pitanih prašičev.

Uničujmo praprot!

Praprot je zelo škodljiva rastlina tako na travnikih in v gozdu, kakor tudi v živinoreji.

Najcenejšim potom jo uničujemo prav sedaj v začetku junija, ko so stebila 30 do 40 cm visoka, listi pa še zaviti. V tem času stebila enostavno pobijemo. Videli bomo, da se odlomijo že ob lahkem udarcu. Iz stebel teče mnogo soka, znamenje, da smo rastlino zelo oslabili. Sicer bodo stebila pogrnala še v drugič in mogoče tudi še v tretjič in četrtič. Če jih bomo vedno sproti pobili, bo praprot kmalu uničena in bo izginila.

Število kmetijskih delavcev pada

Po poročilu štajerske zbornice delavcev v kmetijstvu in gozdarstvu je bilo leta 1950 na Štajerskem še 47.625 kmetijskih delavcev. V letu 1956 je njihovo število znašalo le še 36.559. V šestih letih je njihovo število padlo za 9.066. Najmočnejši je bil padec od leta 1955 na leto 1956, ko ja znašal 3.066.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Spanje kot zdravilo

Splošno znano je, da je spanje za zdravje potrebno. Spanje tudi v precejšnji meri pomaga pri zdravljenju mnogih bolezni. Vsaka bolna žival počiva in spi več kot zdrava. Bolnik tudi čuti povečano potrebo po počitku in spanju. Zato je nekako naravno, da uporabljamo spanje in počitek kot zdravilno pomoč. Naravno spanje in celo popolna izključitev bolečine. Glavni namen je odstraniti vse zunanje in notranje povode in dražljaje, ki bi preko živčevja neugodno in vznemirjajoče delovali na telo in na potek ter razvoj bolezni.

Nekatera zdravila delujejo na naše živčevje in preko njih na odrejena živčna središča, ki vplivajo uspešno. Pri tem nas vodi misel, da pri marsikateri bolezni ne nastopajo takoj od vsega začetka spremembe v samem tkivu ali organu, temveč da se ti nahajajo le v nekem razdraženem in vznemirjenem stanju. Saj moramo tedaj ugotoviti samo povečano število krvničk, pospešen utrip srca in bitje žile ter povišan krvni tlak. Druge slične ali vidne spremembe so tako neznatne, da nam ne povedo še odrejeno, katera bolezen se bo iz te splošne nelagodnosti razvila. Če tedaj, torej res prav v začetku pojavljajoče se bolezni, ležeš in zaužiješ kako pomirjajoče, uspevajoče zdravilo in

po njem dobro prespiš, se začetne splošne spremembe kaj kmalu poležejo, ne da bi bolezen sploh izbruhnila. Ta pojav opazimo predvsem pri prehladnih boleznih, kot so nahod, prehlad, gripa, hripavost, vnetje dušnikov in porebrnice, pa tudi pljučnice in črevesnih vnetij, drisk. Podobne ugodne uspehe opazimo tudi pri prehladnih s trganjem ali bolečinami v sklepih in udih. Učinek je močnejši, če nastopi še znojenje, s čimer se precej bolezenskih strupov izloča iz telesa. Dobro je tudi, da bolnika ne obremenjujemo v tem stanju s hrano ali preobilico tekočin. Siliti človeka, ki se ne počuti zdravega, da naj je, ni koristno. Saj bolnik itak nima teka. Vsakdo pa razpolaga s tolikšno zalogo v svojem telesu, da brez vsake škode nekaj dni lahko živi ob neznatnih količinah hrane. Ko preстане nevarno dobo bolezni, se javlja izdaten, navadno povečan tek. Ta pojav je tudi znak, da je nastopila doba okrevanja, da je vsa nevarnost minila. Hitro bo bolnik spet pri močeh in sposoben za delo.

Gospodarska možnost in korist takega postopka je tudi jasna. Često uspevamo tako preprečiti kako dolgotrajnejšo bolehanje z veliko potrošnjo zdravil. Izognemo se tudi pogosto daljšim ali težjim okvaram zdravja, ki jih rada pušča kot posledico skoro vsaka bolezen.

Tekma med Sovjetsko zvezo in Ameriko

Prvi sekretar CK sovjetske komunistične partije Hruščev je na letošnji otvoritvi industrijske in kmetijske razstave ZSSR dejal, da bo reorganizacija upravljanja v sovjetski industriji in ustanovitev okrožnih gospodarskih svetov pripomogla k nadaljnjemu razvoju gospodarstva in omogočila tesnejše sodelovanje vodilnih organov z delavci in ljudstvom. Hruščev je še nadalje dejal, da ta reorganizacija ni v nujni povezavi s strateškimi potrebami, kakor hočejo svet napačno informirati nekatere zahodne države, marveč da gre zgolj za težnjo, da bi se sovjetsko gospodarstvo še intenzivneje razvijalo.

Razen tega je Hruščev poudaril potrebo, da morajo sovjetski delavci čim hitreje zbirati moči v prizadevanju po ureditvi dežele. Ves naš socialistični tabor se veča in utrjuje, je dejal, sile, ki se zavzemajo za miroljubno sodelovanje, so na

svetu čedalje močnejše in narodi nočejo vojne, zato se vztrajno zavzemajo za mir, odločnost ljudstva in njegova volja pa imata veliko moč.

Govorec o velikih nalogah sovjetskega ljudstva za razvoj kmetijstva, je Hruščev dejal, da si je sovjetska partija postavila veliko nalogo, da bo v prihodnjih letih prehitela ZDA v proizvodnji mesa, mleka in masla v sorazmerju na prebivalca. Sovjetska zveza bi lahko povečala količino mesa za 20 do 21 milijonov ton letno in tako bi lahko že pred koncem sedanjega petletnega načrta presegla proizvodnjo ZDA. Kar pa zadeva maslo, lahko SZ prehitel ZDA že letos, po količini mleka pa prihodnje leto. Razen tega je Hruščev še omenil, da se sovjetski kmetje trudijo, da bi letos dosegli rekordno žetev žita, bombaža, sladkorne pese, krompirja, sočivja in drugih pridelkov.

Gospodarsko sodelovanje ugodno vpliva na pomirjenje

Japonska je doslej ostala še izven različnih vojaških paktov in namerava tudi nadalje ostati na teh pozicijah, kakor je nedavno izjavil predsednik japonske vlade Kiši, ki se mudi na uradnem obisku v Siamu. Na tiskovni konferenci je poudaril,

Arabske države stremijo za skupnostjo

(Nadaljevanje s 1. strani)

značaj priporočil in postanejo izvršni le tedaj, če jih potrdijo vse države članice. Po mnenju poučenih pa je trenutno le malo verjetno, da bi načrt odobrile vse države članice, ker politično niso povsem enakega gledanja in liga vsled tega tudi ne dosega tiste učinkovitosti, ki bi bila potrebna za izvedbo tako široko zasnovanega načrta.

Glede petrolejske politike pa je ekonomski svet sprejel priporočila izvedencev o uvedbi arabskega petrolejskega brodogradnje in arabskih rafinerij. S tem si hočejo arabske države ustvariti možnost, da bi del svoje proizvodnje izvažale že kot predelano blago, kar bi močno utrdilo njihov položaj, zlasti nasproti zahodnim državam, katerih velike družbe zdaj izkoriščajo arabski petrolej. Vsekakor bi taka preusmeritev pomenila za arabske narode veliko zmanjšanje njihove odvisnosti od zahodnih dežel, kar bi podkrepilo njihovo samozavest ter njihov položaj v svetu.

da japonska zunanja politika temelji na načelih ustanovne listine OZN in na temelju sodelovanja z vsemi svobodoljubnimi in demokratičnimi državami.

Japonski premier je govoril tudi o trgovini z Ljudsko republiko Kitajsko in dejal, da bo med svojim bližnjim obiskom v ZDA o tej zadevi govoril z ameriškimi državniki. Baje se bo zavzel za olajšanje trgovanja s celinsko Kitajsko. Kiši je še dodal, da mu je žal, da je Velika Britanija tako enostransko reševala to vprašanje, ko je trgovanje s Kitajsko izboljšala samo z nekaterimi ublaženimi omejitvami. Od sedaj namreč veljajo za trgovino med Kitajsko in Veliko Britanijo iste omejitve kot za trgovino s Sovjetsko zvezo in deželami sovjetskega bloka. Po teh novih ukrepih se bo angleški izvoz na Kitajsko podvojil v primerjavi z lanskim.

Ta angleški sklep je imel zelo ugoden odmev v nekaterih deželah, zlasti v Kanadi, Zahodni Nemčiji, Franciji in Italiji. Pričakovati je, da bodo zglede Velike Britanije sledile še druge države in sprostile trgovino z Ljudsko republiko Kitajsko, ker le taka politika razbija blokovsko usmerjenost. Gospodarsko sodelovanje vedno ugodno vpliva tudi na pomirjenje in je uvod za sodelovanje tudi na drugih področjih, kar je za ohranitev miru v svetu danes še posebno velikega pomena.

Še vedno brezvestno vežbanje vojakov

Navade in razvade, ki so se jih v hitlerjevski vojski posluževali pri vežbanju mladih vojakov, so tudi pri nas še vedno v najslabšem spominu, saj so bili tudi nešteti avstrijski možje in fantje prepuščeni na milost in nemilost brezvestnim vadiateljem, kateri so mnogokrat s pravim sadizmom uživali, ko so v mladem vojaku načrtno ubijali vsak pónos in dostojanstvo ter ga vzgajali k slepi poslušnosti. Pri novi avstrijski vojaščini že od vsega početka zagotavljajo, da tako ravnanje z mladimi vojaki ni več možno in so morda vojaški zakoni res taki, da nudijo slehernemu pripadniku vojske potrebno zaščito pred kakršnim koli izkoriščanjem. Vendar se je v zadnjem času že večkrat zgodilo, da so pripadniki vojske zapustili svojo edinico in se skrivali pred zasledovanjem. Pred kratkim pa so posamezni mladi vojaki, ki so bežali iz vojske, iskali zatočišče celo na Madžarskem.

Višek brezvestnega ravnanja z mladimi vojaki tudi v novi vojski pa so ta ponedeljek zabeležili v Zahodni Nemčiji, kjer

je pri neki vaji utonilo 15 vojakov, eden pa je pozneje v bolnišnici podlegel poškodbam, ki jih je utrpel pri vaji. Nesreča se je zgodila, ko je skupina vojakov dobila povelje, da prebrede reko Iller, ki je na tistem mestu globoka nad tri metre. 15 vojakov je takoj zginilo pod vodno gladino in so kljub takojšnjemu iskanju našli truplo le enega ponesrečenca.

Preiskava, ki jo je uvedlo pristojno ministrstvo, je pokazala, da je povelje za prekoračitev reke dal vadiatelj Julitz, katerega so potem takoj aretirali. Svojih dolžnosti sta bila začasno razrešena tudi pristojni komandant kompanije in komandir bataljona.

Razumljivo pa prevladuje v nemški javnosti mnenje, da z aretacijo krivca in odstavitvijo neposredno nadrejenih oficirjev zadeva nikakor še ni rešena. Nemško ljudstvo se z vso upravičenostjo zgraža nad duhom, ki še vedno vlada v novi vojski in ki je zelo soroden proslulim metodam hitlerjanskih vojaških vadiateljev.

Kaj ve vzhodnonemški list o Speidlu

Znano je, da je povzročilo imenovanje bivšega nemškega nacističnega generala Speidla za vrhovnega poveljnika sil atlantskega pakta veliko ogorčenje in razburjenje. Posebno prebivalstvo Francije je že pogosto demonstrialo in protestiralo proti temu generalu.

Veliko senzacijo je vzbudil pred nedavnim članek v vzhodnonemškem časopisu »Neues Deutschland«, ki je objavil, da je Speidel organiziral umor bivšega jugoslovskega kralja Aleksandra in fran-

coskega zunanjega ministra Barthouja, kar se je zgodilo v Marseillu leta 1934. Dalje piše list, da ima dokaze, da je bil Speidel od leta 1930 nacistični vohun v Franciji, ki je imel tudi nalogo, da je organiziral omenjeni atentat. Speidel je bil takrat še stotnik in po uspelem umoru ga je Hitler sprejel in osebno pohvalil zaradi njegovega dejanja. Od takrat je z veliko naglico napredoval v nemški vojski ter je baje pozneje pripravljaval tudi nemški napad na Francijo.

V enem tednu spet štirje mrtvi na koroških cestah

Pretekli teden se je pri koroškem cestnem prometu pripetilo 132 nesreč. Pri nezgodah sta bili 102 osebi poškodovani, 4 pa mrtve. V vsej Avstriji je bilo skupno 1395 nesreč in pri teh 1175 hudo ali manj poškodovanih, vznemirljivo število 43 oseb pa je bilo usmrčenih.

Zalostna številka enotedenske bilance prometnih nesreč je vedno in vedno opozorilo in svarilo, da se naj vse prebivalstvo prizadeva za omejitev prometnih nesreč, do katerih pride v največ primerih zaradi neprevidnosti in lahkomišelnosti voznikov, zaradi omalovaževanja promet-

nih predpisov ter pod vplivom alkohola. Posebno v bližnjih dveh praznikih pojačimo pozornost, da ne bo marsikatera izletniška voznja usodna za brezskrbne izletnike.

Prirodnoznanstveno društvo za Koroško bo v sodelovanju z Avstrijsko-jugoslovskim društvom priredilo danes ob 20. uri v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu predavanje: Elektronski mikroskop v službi naravoslovja. Predaval bo dr. Z. Devidé z zagrebške univerze.

Dentistka Helena Galle 11. t. m. z dopusta nazaj.

Škoda 440 — leto izdelave 1956 — (Eintauschfahrzeug) — kakor nov, 26.000 šilingov pri: Opel-Vertretung Kirchbaumer, Celovec - Klagenfurt, Rosentalerstrasse 24.

Na prodaj je manjše lepo urejeno kmečko posestvo, 6 ha njiv in travnikov ter 6 ha gozda. Četrta ure od industrijskega kraja Bistrica v Rožu ter 1 minuto od glavne ceste Celovec—Št. Jakob v Rožu. Podrobnejše podatke pri Hranilnici in posojilnici Št. Janž v Rožu, pošta Svetna ves (Weizelsdorf).

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 8. junij:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mesto in podeželje — 16.15 Igra zabavni orkester Radia Dunaj — 16.30 Ljudske šege in navade — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za dobro voljo ob koncu tedna (slov.) — 20.16 Revija dobre volje — 21.30 Naša radijska družina.

Nedelja, 9. junij:

6.10 Svečani jutranji pozdrav — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Melodije Hansa Löhra — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroški običaji ob binokostih — 14.30 Pozdrav nate — 17.45 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Radijska pripovedka — 21.15 Šlagerji o ljubezni.

Ponedeljek, 10. junij:

6.10 Šopek melodij — 7.20 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 8.15 S pesmimi in plesi od Schwarzwalda do Črnega morja — 9.00 Dobro razpoloženi na praznik dopoldne — 10.45 Igra godba na pihala Rudi Platzer — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Športna poročila — 20.10 Ena proti nič za Evo.

RADIO PROGRAM

Torek, 11. junij:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Človek in vreme — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež: O trakuji (slov.) — 15.30 To so bile binokosti — 15.45 Glasba iz filmov — 16.45 Otroci, mi pojemo — 18.25 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Orkestralni koncert.

Sreda, 12. junij:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Obisk pri koroškem slikarju Avgustu Čebulu (slov.) — 15.45 Zveneče strune — 16.00 Oddaja za žene — 16.45 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.15 Lepa pesem — 18.15 Pesmi in glasba iz Koroške — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Zabavna glasba avstrijskih komponistov.

Četrtek, 13. junij:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Fantje se zbirajo (moški ansambli, slov.) — 16.00 Predavanje zborov — 17.15 Popoldanski koncert — 18.30 Avstrijska oddaja za delavce — 20.16 Št. Vid žene živino na planine — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 14. junij:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Matilda Košutnik: Poplačana ljubezen (zvočna igrca za otroke, slov.) — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Popoldanski koncert — 18.15 Oddaja za mladino — 18.45 Narodne pojeta Dušan Pertot in Franc Novina (slov.) — 19.05 Mednarodna alpska voznja — 20.20 „Solna koračnica“, slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 8. junij:

9.30 Lepe pesmi, znane melodije — 10.10 Zabavna matineja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Izpod Triglava — 13.30 Od arije do arije. 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet. — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 9. junij:

7.35 Zabavne melodije — 7.20 Pisan spored narodnih in domačih napevov — 10.15 Zabavni zvoki — 10.30 Javna glasbena oddaja — 13.30 Za našo vas — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 „Dreyfusova afera“, radijska igra — 18.30 Melodije za dobro voljo — 20.00 Zabavna glasbena oddaja.

Ponedeljek, 10. junij:

10.10 Za staro in mlado — 11.35 Domače pesmi in napevi za dobro voljo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.35 Voščila — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.15 Po Koroškem, po Kranjskem... — 18.40 Mladinska oddaja — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 11. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Slovenski zbori in samospeli — 10.10 Za vsakogar nekaj — 11.15 Za dom in žene — 12.00 Igra kmečka godba — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pisan operni spored — 14.20 Zanimivosti iz zna-

nosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 18.30 Iz zakladnice slovenskih samospenov — 20.00 Češka zborovska glasba.

Sreda, 12. junij:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Iz filmov in glasbenih revij — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.00 Za ljubitelje narodnih pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 V zabavnem ritmu — 13.30 Narodne pesmi bratskih jugoslovskega naroda — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 20.00 Večerni operni koncert.

Četrtek, 13. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Fantje se zbirajo... — 9.20 Od popevke do popevke — 10.10 Iz oper in baletov — 11.00 Pesmi za naše male — 12.02 Južni ritmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 14. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Jutranji divertimento — 10.10 Tisoč taktov zabavnih melodij — 11.00 Za dom in žene — 12.00 S pesmijo po domači deželi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 15.40 Tkalec in ljudski pesnik Miha Andreaš — 17.10 Za športnike — 18.15 Slovenske narodne — 20.00 Prenos otvoritve zabavnega festivala iz Beograda.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202 m.